

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚਿੰਨ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ)

www.pardestimes.com
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ pardestimes

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰਲਾ ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਮੈਨੋਜ਼ਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

VOL- 17

No. 419

March 22, 2023

E-mail : info@pardestimes.com

Ph 510-938-7771, 510-516-3536

ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਝਟਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਭੱਜੇ ਲੋਕੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ - ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਬੀਡੀ ਰਾਤ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਝਟਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਵੀ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਝਟਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਭੂਚਾਲ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਹੈ। ਹਾਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ੍ਤੁਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਦੋਂਕਿ 150 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਖਮੀ

ਹੋ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੇ ਨਕਸਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਜਦੋਂ ਲੋਕੀ ਸੌਂਦ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਝਟਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਤਰੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋਕੀ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੱਜ ਆਏ। ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਝਟਕੇ ਇੰਨੇ ਤੇਜ਼ ਸਨ ਕਿ ਕੰਧਾਂ ਤੋਂ ਟੰਗੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਿਲ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸਾਮਾਨ ਵੀ ਢਿੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਖਿਤੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਜਾਨੀ-ਮਾਲੀ ਨਕਸਾਨ ਦੀ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਭੂਚਾਲ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਅੰਗੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਭਾਰੀ ਨਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਭੂਚਾਲ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਕੁਸ਼ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਰਿਕਟਰ ਪੈਮਾਨੇ ਉਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ 6.8 ਮਾਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਭੂਚਾਲ ਕਰੀਬ 184 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਉਤੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਸਾਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਝਟਕੇ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਦੇਰ ਰਾਤ ਆਏ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਝਟਕਿਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਤ 10:20 ਤੋਂ ਆਏ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਝਟਕਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਰਹੰਦੀ ਪਿੱਛਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਏ ਤੇ ਜੋਰ-ਜੋਰ ਦੀ ਇਕ ਦੁਸਰੇ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਸਰਹੰਦੀ ਪਿੱਛਾਂ 'ਚ ਆਏ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਦੇਰ ਰਾਤ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਝਟਕਿਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹ ਸੁਕਾ ਦਿੱਤੇ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਰਾਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ, ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸ਼੍ਵੇਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ ਖੜ੍ਹੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ - ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਰਮਿਆਨ ਆਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਵਾਰਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਪਕੜ ਤੋਂ ਫਰਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਘੋੜਾ ਪਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸਾਂ ਹੋਏ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕੰਮਜ਼ਨ ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ।

ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ - ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਆਈਜ਼ੀ ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਜ਼ਾਕਾਰੀ ਵਿਚ ਫਰਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੱਛ ਨੰਗਲ ਅੰਬੀਆ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਕੱਪੜੇ ਬਦਲ ਕੇ ਮੰਟਰਸਾਈਕਲ

'ਤੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭੱਜਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਚਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦਾ ਸੁਰਾਗ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦੀ ਟੌਲ ਪਲਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਰ 'ਚ ਬੈਠੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਆਈਜ਼ੀ ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਖ ਬਦਲੀ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰੀ ਕਰਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਾਹੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਬੀਐਸਐਫ ਅਤੇ ਸਸਤਰ ਸੀਮਾ ਬਲ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲਾਂ (ਡੀਜੀ) ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਭੇਜੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਰਹੰਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਅਲਰਟ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਤਰਰਾਸਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅਡਿਅਨਾਂ ਤੋਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਈ ਅਲਰਟ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀ ਸੂਚਨਾ ਅਪਣੇ ਖੇਤਰੀ ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਨੂੰ 'ਭੱਗੋਤੀ' ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੰਦੇਨਜ਼ਰ ਖੜੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ-ਨੇਪਾਲ ਸਰਹੰਦ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੰਦ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Padam Builders Inc.

ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਰੰਟੀ

ਆਸੀਂ ਨਵੇਂ ਮਕਾਨ, ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਮੇਲ, ਸ਼ੋਅਰੂਮ
ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ
ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Blupinder Singh Padam

email: padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803

CELL 510-565-6667

3143 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

Global Green
INSURANCE AGENCY

ਹੈਲਥ ਇੰਸੋਰੇਂਸ ਕਰਵਾਉਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
510-487-1000
Agent License# 0C70672
mann@ggiaba.com www.ggiaba.com Gurcharan Singh Mann

Mann Insurance Brokers Inc.
32146 Alvarado Blvd, Union City, CA 94587

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੋਫ਼ਰਨੀਆ
ਗਡਿਊਜ਼ੀ ਸਟੇਅ, ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ,
ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ
ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੋਫ਼ਰਨੀਆ ਦਫਤਰ	ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫਤਰ	ਸੈਕਰਾਮੈਂਟ ਦਫਤਰ	ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦਫਤਰ
3155 Kearney Street Fremont, CA 94538 510-657-6444	37-18-73rd ST. Ste 401 Jackson Height, NY 11372 718-533-8444	2945 W. Capitol Ave. West Sacramento CA-95691 916-372-448	4491 w. Shaw Ave # 300B Near Costco Fresno, CA 93722 phone 559-271-5511

Allstate
You're in good hands.

Avninder Singh
Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501
Auto ~ Home ~ Life ~ Health ~ Business ~ Commercial

PH.(510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

Raj Budwal
(Investment and Financial Advisor)

408-972-8000,
408-835-0202 (Cell)

Budwal and Associates
329 Piercy Road, San Jose, CA 95138
8350202@gmail.com

ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ 40 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਸਿਲੀਕਾਨ ਵੈਲੀ ਬੈਂਕ ਦੀਵਾਲੀਆ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ?

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 40 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿਲੀਕਾਨ ਵੈਲੀ ਬੈਂਕ (ਸੀਵੀਬੀ) ਦੇ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਲਵਰ ਗੇਟ ਅਤੇ ਸਿਗੇਨਚਰ ਬੈਂਕ ਵੀ ਛੁੱਥ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ ਅਮਰੀਕੀ ਬੈਂਕਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਬੱਦਲ ਮੰਡਰਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਲੀਕਾਨ ਵੈਲੀ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਜੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਜਗਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੈਰਾਨ ਹਨ।

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਸੋਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸਹਿਮੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਬੈਂਕ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫਰਵਰੀ 'ਚ ਸਿਲੀਕਾਨ ਵੈਲੀ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਫੋਰਬਸ ਪੱਤ੍ਰਕਾ ਨੇ 100 ਸਰਵੋਤਮ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਟਾਪ-20 'ਚ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦਸੰਬਰ 2022 'ਚ ਇਸ ਬੈਂਕ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ 44 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪੂਜੀ 175.4 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਹੈ। ਆਖਰ ਅਜਿਹਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਤਕਨੀਕ ਆਧਾਰਤ ਨਵੇਂ ਸਟਾਰਟਅਪਸ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸਿਲੀਕਾਨ ਵੈਲੀ ਬੈਂਕ ਛੁੱਥ ਗਿਆ? ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਖਾਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਬੈਂਕ ਲੇਹਮਨ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੇ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2008 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਮੰਦੀ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਅਪਣੇ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਵੇਗੀ। ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਛੁੱਥ ਵਾਂਦ ਦਾ ਅਸਰ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਪਣੇ ਮੁਲਾਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਜ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਣਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਨੋਕਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਖਰ ਇਹ ਬੈਂਕ ਛੁੱਬਿਆ ਕਿਉਂ? ਕੋਈ ਬੈਂਕ ਹੇਮਸ਼ਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੈਂਕ ਆਪਣੇ ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਫੀਸਦੀ ਵਿਆਜ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਵਿਆਜ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਸਫਲ ਹੋਵੇਗਾ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਇਤੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਿਲੀਕਾਨ ਵੈਲੀ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਬਣੀ।

ਅਮਰੀਕੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਫੈਡ ਵੱਲੋਂ ਬੈਂਕ ਟਰਮ ਫੰਡਿੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਕਿਫਾਇਤੀ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਗਹਿਰੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਬੈਂਕ ਆਪਣੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਿਕਾਸੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੂਜੀ ਨੂੰ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ 'ਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਾ ਵੇਚੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ

ਬੇਲਾਊਟ ਪੈਕੇਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਰ੍ਹਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ।

ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਿਲੀਕਾਨ ਵੈਲੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ ਅਮਰੀਕੀ ਬੈਂਕਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਬੱਦਲ ਮੰਡਰਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਲੀਕਾਨ ਵੈਲੀ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਜੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਜਗਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੈਰਾਨ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੋਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸਹਿਮੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਜਗਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੈਰਾਨ ਹੈ।

ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਖਰੀਦੇ ਗਏ 91 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਬਾਂਡ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ 15 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਬੈਂਕ ਆਪਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ 'ਚ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਕਦੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਕਰੀਬ 307 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸੀ।

ਵਧਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਫੈਡਰਲ ਰਿਜ਼ਰਵ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ 'ਚ ਹੋ ਰਹੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ੍ਹੇ ਦਾ ਦੂਹਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਪਿਛਲੇ 12 ਤੋਂ 15 ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਏਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲੇ ਕਿ ਆਸਾਨ ਹੁੰਹਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰਮਿਆਨ ਸਟਾਰਟਅਪਸ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ 'ਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆਉਣ ਲੱਗੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਲੀਕਾਨ ਵੈਲੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਪੈਣ ਲੱਗਿਆ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਚਾਰੇ 'ਚ ਇਹ ਖਪਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੱਸਵੀਬੀ ਦੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੈਂਕ ਸਟਾਰਟਅਪ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁਝਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਝ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਟਾਰਟਅਪ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ 2023 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਆਲਮੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਆਲਮੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਰਾਵਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਭਾਰਤੀ ਸੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਦਿਸ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 16ਵੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਇਸ ਬੈਂਕ

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੋਅ ਬੰਗਾ) ਉੱਥੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਜੌਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਲਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਸਮਕਾਰ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਖ਼ਸ਼ੀਅਤਾਂ ਵਲੋਂ ਸਰਪਾਂਜਲੀ

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਪੰਥਿਕ ਬਾਈਸਾਰਾ ਸ ਜੌਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵ

ਜਿਨਪਿੰਗ-ਪੂਤਿਨ ਮੁਲਾਕਾਤ 'ਚ ਯੂਕਰੇਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਪੇਈਚਿੰਗ/ਮਾਸਕੋ- ਚੀਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼੍ਰੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਨੇ ਮਾਸਕੋ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਰੂਸੀ ਹਮਰੁਤਬਾ

ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਵੀ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਪੂਤਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ

ਯੂਕਰੇਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਬਾਰੇ ਚੀਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਆਲਮੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੂਤਿਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਜਿਨਪਿੰਗ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਸਬੰਧ ਹੋਰ ਫੁੱਲ੍ਹੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਏ ਹਨ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਰੂਸ ਨੂੰ ਚੀਨ ਆਪਣਾ 'ਮਿੰਡਰ ਤੇ ਭਾਈਵਾਲ' ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੇਈਚਿੰਗ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਵੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਚੀਨ ਨੇ ਇਰਾਨ ਤੇ ਸਾਊਥੀ ਅਰਬ ਵਿਚਾਲੇ ਸਮੱਝਤਾ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪੂਤਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੂਸ ਨੇ ਯੂਕਰੇਨ ਸੰਕਟ ਦੇ ਹੱਲ ਬਾਰੇ ਪੇਈਚਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕਰਨਗੇ। ਰਸਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਭਲਕੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੂਤਿਨ ਨੇ ਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਕਰੇਨ ਸੰਕਟ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਤੇ ਬਾਰੇ ਚੀਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਦੋਰਾਨ ਗੁਜ਼ਰੇ

ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਯੂਕਰੇਨ ਸੰਕਟ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਵਿਅਪਕ 12 ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਸਕੋ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਚੀਨ ਵਰਗਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਿੰਡਰ ਹੈ। ਕਰੈਮਲਿਨ ਵਿਚ ਅੱਜ ਮੁਲਾਕਾਤ ਮੌਕੇ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਿਆਰੇ ਦੋਸਤਾਂ' ਵਾਂਗ ਮਿਲੇ। ਦੋਵੇਂ ਵਿਚਾਲੇ ਰਾਤਰੀ ਭੇਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਜ ਦੁਪਹਿਰੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ।

ਅੱਜ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਗਏ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ, ਬੁੱਧਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਦਿਨ

ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਉਤਰੀ ਅਰਧ ਗੋਲੇ 'ਚ ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਰੀਆ ਆਖਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਵਿਗਿਆਨ ਘੋਜ ਸੰਸਥਾ (ਏਰੀਜ) ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਖ਼ਗੋਲ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡਾ ਸਸ਼ੀਭੂਸ਼ਣ ਪਾਂਡੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਭਾਰਤੀ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ 21 ਮਾਰਚ ਤੱਤਕੇ 2-54 ਵੱਡੇ ਵਿਸੁਵ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਾਰਚ ਵਿਸੁਵ ਨੂੰ ਵਸੰਤ ਵਿਸੁਵ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਤਰੀ ਅਰਧ ਗੋਲੇ 'ਚ ਵਸੰਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ ਜਦਕਿ ਦੱਖਣੀ 'ਚ ਸਰਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਵਿਸੁਵ ਮੌਸਮੀ

ਦੋ ਵਾਰ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਤੰਬਰ 'ਚ ਵੀ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਸੇ ਦੋਰਾਨ 20-21 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਾਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦਕਿ 21-22 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸਾਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੰਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

To buy Home, business or any kind of property
Please consult before finalizing
your deal or decision

To get polite
and best service
call

**Gurjeet
Rai**

DRE 02149422

408-802-5303

Address -
**2221 Oakland Road ,
Suite 268 San Jose 95131**

ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਜੰਗੀ ਮਸ਼ਕਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਦਾਗੀ

ਸਿਲਲ- ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਦੂਰੀ ਦੀ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਦਾਗੀ ਹੈ। ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਗੁਆਂਡੀ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅੱਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦਰਮਿਆਨ ਸਾਂਝੇ ਫੌਜੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਣ ਸਰਗਰ-ਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਅਭਿਆਸ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਜਾਅਈਟ ਚੀਫ ਆਫ ਸਟਾਫ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਉਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਲਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਤੱਤ ਵੱਲ ਪਾਣੀ 'ਚ ਛਿੰਗ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਚੰਕਮੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅੱਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਕਰੀਬੀ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਇੱਕ ਸੱਕੀ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਦਾਗੀ। ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੱਕੀ ਹਥਿਆਰ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਵਿਸੇਸ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਛੁਗਿਆ, ਪਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਰੰਤ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਅੱਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਸੰਯੁਕਤ ਫੌਜੀ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਵੱਲੋਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਪਰਖ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਅੱਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਸੰਯੁਕਤ ਫੌਜੀ ਅਭਿਆਸ ਵੀਰਵਾਰ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

ਬੇਮੌਸਮੀ ਮੀਂਹ ਤੇ ਗੜਿਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ- ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬੇਮੌਸਮੀ ਮੀਂਹ ਕਾਰਨ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਵੀਟ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 3 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਪਾਂਧੀ ਮੀਂਹ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਤਾਂ 'ਚ ਤਿਆਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਅੰਨਦਾਤੇ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

SINGH WORLD travel

Lycamobile
Call the world for less

ria Money Transfer

AIRPORT DROP OFF AND PICKUP AVAILABLE
Money Transfer @ Special Rates
India and Pakistan!!!
Cell Phone Activation & Recharge Services

ਏਅਰਹੋਰਟ ਤੇ ਜਾਣ-ਆਉਣ ਲਈ ਗੱਡੀ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ
ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

SINGH WORLD TRAVEL
PH. 530-443-4865

Email: Info@singhworldtravel.com

1248 Franklin Ave. #A
Yuba City CA, 95991

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਗੜ੍ਹ ਅਚਨਚੇਤ ਹੀ ਪੈ ਗਏ ..

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਸਾਨ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਆਮ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਫਸਲਾਂ ਤੇ ਹੁਸਨ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਝੜ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਸਰਾਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਰ 'ਖੇਤੀ ਖਸਮਾਂ ਸੇਤੀ', 'ਡਾਢੇ ਅੱਗੇ ਕਾਹਦਾ ਜੋਰ' ਵਰਗੀਆਂ ਅਖਾਉਂਤਾਂ ਵੀ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਬਣੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਪਏ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਗੜ੍ਹੇਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਗੀਤ ਫਿਰ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ 'ਜੱਦੋਂ ਜੱਟ ਦੀ ਪੱਕੀ ਫਸਲ ਉਤੇ ਗੜ੍ਹੇ ਅਚਨਚੇਤ ਹੀ ਪੈ ਗਏ ਨੀ'। ਮੌਸਮ ਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਧੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਜੇਕਰ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਕਰੋਪੀਆਂ ਸਭ ਕੁਝ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਥੈਰ, 'ਤੇਰਾ ਭਾਣਾ ਮੀਠਾ ਲਗੇ' ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸਬਦ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥ ਬਖਸ਼ੇ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਟਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੱਡੇ-ਫੱਡੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਆਖਿਰ ਅਜਿਹਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਕੌਣ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਪਰਖ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਹਿਮਤੀ-ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਰਾਜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਧਰਨੇ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣੇ ਆਮ ਗੱਲ ਹਨ ਪਰ ਇਕ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜੱਦੋਂ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਹੰਦ ਪਾਰੋਂ ਡਰੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਸਾ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਬਹੁਤ ਆਮ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਖਿਰ ਇਹ ਹਥਿਆਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਉਤੇ ਚਲਾਉਣੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਥਿਆਰ ਤਾਂ ਵਿਨਾਸ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜੇਕਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਹੀ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਗੜਬੜ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਖੁਦ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਦੀ ਢੂੰਘੀ ਪਤਚੋਲ ਕਰਨ। ਕੁਝ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਵੱਸਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਉਪਜਾਊ ਖਿੜਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਤਾਪ ਹੰਦਾਏ ਵੀ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ-ਲਿਖਾਈ, ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਸਾਇਂਸ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਸਮਝਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
Editor in Chief & Publisher
e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Ranjit Kandola ,Managing Editor
email-Kandola@macloans.net

Buta Ram joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

Sanjeev Garg Kali, Reporter Malwa Area, 96713-53789

RAJ BUDWAL
MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਜੀ-20 ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ

ਗੁਰੂ ਨਗਰੀ ਸੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜੀ-20 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੀ-20 ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਰਥਿਕ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫੋਰਮ ਹੈ ਜੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ, ਅਲਾਮੀ ਵਿੱਤੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਹੈ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੀ-20 ਫੋਰਮ ਦਾ ਸਾਲ 1999 ਵਿਚ ਏਸ਼ਿਆਈ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਤੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਕਾਂ ਦੇ ਗਵਰਨਰਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਲ 2007 ਵਿਚ ਜੀ-20 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਾਜਾਂ/ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤਕ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫੋਰਮ ਵਜੋਂ ਮਨੋਨੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੀ-20 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਹਰ ਸਾਲ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2022 ਦੌਰਾਨ ਜੀ-20 ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਦਸੰਬਰ 2022 ਤੋਂ ਤੀਹ ਨਵੰਬਰ 2023 ਤਕ ਜੀ-20 ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੀ-20 ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਹ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ, ਜਾਨਵਰ, ਪੌਦੇ, ਸਮੂਹ ਜਿਵਾਣੂੰ, ਗ੍ਰਾਹਿ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਬ੍ਰਹਮਿੰਦ ਆਪਸ ਵਿਚ ਚੁਣੌਂ ਹੋਣੇ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪੂਰਕ ਹਨ।

ਇਸ ਲੋਗੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸਟਰੀ ਝੰਡੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਰੰਗ-ਕੇਸਰੀ, ਸਫੇਦ ਅਤੇ ਹਰਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਜੀ-20 ਦੇ ਲੋਗੋ ਵਿਚ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਰੰਗ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਲੋਗੋ ਵਿਚ ਗ੍ਰਾਹਿ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਕਮਲ ਫੁੱਲ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਂਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੀ-20 ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ

ਦੀ ਸੀਮਾ-‘ਵਸੂਧੈਵ ਕੁਟੁੰਬਕਮ’ ਭਾਵ ‘ਇਕ ਧਰਤੀ, ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ, ਇਕ ਭਵਿੱਖ’ ਨੂੰ ਮਹਾ ਉਪਨਿਸਥ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ, ਜਾਨਵਰ, ਪੌਦੇ, ਸਮੂਹ ਜਿਵਾਣੂੰ, ਗ੍ਰਾਹਿ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਬ੍ਰਹਮਿੰਦ ਆਪਸ ਵਿਚ ਚੁਣੌਂ ਹੋਣੇ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪੂਰਕ ਹਨ।

ਇਹ ਸੀਮਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੀਵਨ-ਸੈਲੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਟਿਕਾਊ ਅਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ, ਜਾਨਵਰ, ਪੌਦੇ, ਸਮੂਹ ਜਿਵਾਣੂੰ, ਗ੍ਰਾਹਿ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਬ੍ਰਹਮਿੰਦ ਆਪਸ ਵਿਚ ਚੁਣੌਂ ਹੋਣੇ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪੂਰਕ ਹਨ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀ-20 ਦਾ ਅਠਾਰਵਾਂ ਸੰਮੇਲਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 9-10 ਸਤੰਬਰ 2023 ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਲ ਭਰ ਵਿਚ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਜੀ-20 ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੀ-20 ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀ-20 ਦਾ ਅਠਾਰਵਾਂ ਸੰਮੇਲਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 9-10 ਸਤੰਬਰ 2023 ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਲ ਭਰ ਵਿਚ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਜੀ-20 ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰ

ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਥੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਦੇਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ?

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁਤੇ ਹੋਏ 5 ਲੋਕਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ (ਐਨਐਸਏ) ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪੰਜ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਮ ਦੀ ਡਿਬਰੂਗੜੁ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਮੁਖ ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਉਪਰ ਵੀ ਐਨਐਸਏ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਕੀਲ ਈਮਾਨ ਸਿੰਘ ਖਾਰਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਹੈਬਕਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਐਨਐਸਏ ਲੱਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦੱਸਾਂਗੇ ਕਿ ਐਨਐਸਏ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਦੇਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕਿਨਾਂ ਸਮਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਐਨਐਸਏ-1980 ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨੱਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੁਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕ ਉਪਰ ਵੀ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਹੋਣ ਰੱਖਣੀ ਹੋਵੇ। ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼

ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਐਨਐਸਏ?

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਸਥਾ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਅਮ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਮੰਦਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।” ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ, “ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ 5-7 ਦਿਨਾਂ ਮੰਦਰ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਅਧਾਰ ਦੱਸਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।” ਬੈਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਐਨਐਸਏ ਲੱਗਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।” ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, “ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੈਬਕਸ ਕਾਰਪਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

ਆਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ

ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਵਾਪਸ ਦੀ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਹੋਣ ਰੱਖਣੀ ਹੋਵੇ। ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼

ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟਾਇਮ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਪਰ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਛੱਡ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਬੰਗਾਲ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ 1818 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਇਹਦੇ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਾਲ 1919 ਦਾ ਰੋਲਟ ਐਕਟ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੈਦ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਐਨਐਸਏ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਦੋਂ-ਕਦੋਂ ਹੋਈ, ਕੁਝ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਾਊ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 2020 ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ ਐਨਐਸਏ ਤਹਿਤ ਉਸ ਸਾਲ 139 ਲੋਕਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 76 ਮਾਮਲੇ ਗਾਊ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਸਨ। ਜਨਵਰੀ 2020 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਐਨਆਰਸੀ ਅਤੇ ਸੀਏਈ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਐਨਐਸਏ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਾਲ 2020 ਵਿੱਚ ਸਾਲ ਗੋਰਖਪੁਰ ਦੇ ਬੀ-ਆਰਡੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਡਾਕਟਰ ਕਾਈਲ ਖਾਨ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੰਘ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਤਕਾਊ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਦੇ ਇਲਜਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ (ਐਨਐਸਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਥੁਰਾ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ

ਤੇ ਜਿਥੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਢੀਲ ਖਾਨ ਦੀ ਐ-ਨਐਸਏ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ 'ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ' ਹੈ।

ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ' ਪਟੀਸ਼ਨ

ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਇਮਾਨ ਸਿੰਘ ਖਾਰਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅੱਜ ਯਾਨੀ 21 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਿਆਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਏ ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਜਾਜਾਇਜ਼ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾ

'ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ' ਲਾਤੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਬਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਸੰਗੀਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ।' ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਜਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਖਦਸੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੱਜ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਹੋਰ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਕਈ ਸਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਵਾਰੀਟ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਉਥੇ ਭੇਜ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਜਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਸੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਅਫਸਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋ

ਸੋਝੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਏਜ਼ਡੇਬਾਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਦੁਰ

ਸਰਕਾਰ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਸੂਰਜ ਅਸਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ
 ਤਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪਤਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਲੰਘਦੀ
 ਹੋਈ ਅੱਜ ਅਜਿਹੇ ਚੌਰਾਹੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ
 ਅਣਗਿਣਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੇ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ
 ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜੇਕੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ
 ਸਿੱਖ ਜਬੇਬਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਸੰ-
 ਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਪੰਬਕ ਧਿਰਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ
 ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ
 ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਉਂ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ
ਗੁੱਝੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਰਤ ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਦੇਖੀਆਂ
ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਬਧਤ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ
ਜਾਣਭੁੱਡ ਕੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ
ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਧਿਆਨ
ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ 'ਹਟਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ
ਆਪਸੀ ਝਗਤਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਚ ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ
ਸਕੇ। ਇਹ ਵੀ ਅਕਸਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ
ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਉਲਾਰ ਬਿਰਤੀ 'ਚ ਪੇਦਾ ਹੋਈ ਬੇਲਗਾਮ
ਭਾਵਕਤਾ ਦੇ ਅਥਰੇਪਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਾਜਸੀ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਸੌਤੇ
ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
ਆਪਣੇ ਇਠਿਹਾਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਸਬਕ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦ
ਸੇਧ ਲੈਣ ਅਤੇ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ
ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਣਭੁੱਡ ਕੇ ਪੰਥ ਨੂੰ
ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਦੱਸ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਰਸਤਿਆਂ
'ਤੇ ਤੁਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਈਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ
ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਪੀ
ਸਿੱਖਾਵਾਂ, ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਫਲਸਫੇ ਤੋਂ
ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੁੰਹ ਮੋਤਿਆ ਹੈ, ਤਤ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਹਾਉਣ
ਵਾਲੇ ਦੁਖਿੰਤੀ, ਦੁਬਿਧਾ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਦੋਫਾੜ ਦੇ ਅਜਿਹੇ
ਸਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੇ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਦੀ
ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਹੀ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ
ਹਾਲ ਹੁਣ ਉਸ ਅਨਾਤੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ
ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਹੁਦੇਪਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ
ਬਾਪ ਦੀ ਉੰਗਲ ਛੱਡ ਕੇ ਦਰ-ਬ-ਦਰ ਦੀਆਂ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਣ
ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਜਗੀਰੂ ਤੇ ਪਿਛਾਂ-ਖਿੱਚੂ
ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਸੌਂਤਪਣ
ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਿਰਾਲੇਪਣ ਨੂੰ ਕਿਤੋਂ ਨਾ ਕਿਤੋਂ ਅੰਦਰੋ-ਅੰਦਰ
ਹੀ ਨਿਗਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ
ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਹੀ ਆਪਣੇ ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ 'ਚ ਸਿੱਖ
ਗੁਰੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਰਸਾਏ ਮਾਰਗ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ-
ਵਿਆਪੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਕੋਹਾਂ ਦੁਰ ਖੜ੍ਹੇ ਆਪਣੀ
ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੌਸਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ
ਸਿਟਿਆਂ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਨੀਵੀਂ
ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਬੈਧਿਕ ਅਸਾਵੇਂਧਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ

לְבָבֵךְ : בְּבָבֵךְ , בְּבָבֵךְ , בְּבָבֵךְ , בְּבָבֵךְ ,

ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੱਜ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਚੋਰਾਗੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਵੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਕ ਤਰਫ਼ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੌਮ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ- ਮਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਲਈ **ਡਾ. ਅਰ** ਨਾਮੁਨਾਸਿਬ ਸਥਿਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰੋਧਤਾ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੇ ਮੁਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ

ਡਾ. ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਆਰਬਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਢੰਗ ਨਾਲ
ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ
ਅੰਦਰ ਅਨਾਰਕੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ
ਪੰਜਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰਾ
ਮੁੰਹਮਦ ਜੁਰੂਰ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ

ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਭਾਉਣ ਦਾ ਹਰ ਸੰਭਵ
ਯਤਨ ਕਰੋ। ਜੋ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲਵੇ ਅਤੇ ਬਾਣੇ
ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖੋ। ਜੋ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਿਆਨ
ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ
ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਖ-
ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੁਨਿਆਦੀ
ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਮਝ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ।

ਜੋ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾਏ
ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ
ਲਈ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਥਨੀ
ਤੇ ਕਰਨੀ 'ਤੇ ਪੰਥ ਦਰਦੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ
ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਝਲਕਦੀ ਹੋਵੇ। ਜੋ ਹੋਸ਼ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ
ਤਵਾਜ਼ਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ
ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ
ਨੂੰ ਉਲੀਕਣ ਦੇ ਕਥਲ ਹੋਵੇ। ਜੋ ਪੰਥ ਤੋਂ ਆਪਾ ਵਾਰਨ ਦੇ
ਜਜਬੇ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ
ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੰਥਕ ਹਿੱਤ ਸੋਂਮਣੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਿਰਛਲ
ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ ਸਮਝਦੇ
ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਆਸੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ
ਹੋਵੇ। ਆਪਣੇ ਨਿਗੂਣੇ ਜਿਹੇ ਮੁਫ਼ਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ
ਮਨਮੱਤ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ, ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਾਜ
ਉਧੇਰਦਿਆਂ, ਇਲਜਾਮਤਰਾਸੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਭਰਾ ਮਾਰੂ
ਨੀਤੀਆਂ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥ ਨਾਲ ਦਗ ਕਮਾਉ-
ਦਿਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਮਾਰਗ ਤਾਂ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ 'ਤੇ ਚੱਲਣ
ਵਾਂਗ ਹੈ।

ਇਸ 'ਤੇ ਚੱਲਿਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਬਰ, ਸਿਦਕ ਤੇ ਸੰਭੋਖ ਦਾ ਇਮਹਿਗਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਦਿਆਂ, ਕਿਰਤ-ਕਮਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੀ ਲਈ ਕਾਰਜਸੀਲ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਰੇਕ ਸਿੱਖ ਦਾ ਫਰਜ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਮੇ ਦਾ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕਾਰਜਸੀਲ ਹੋਗੇ। ਅਜੇਕੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੁਨਿਹਿਰੀ ਪੰਚਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਨਰ-ਜੀਵਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਕਰ ਨੂੰ ਪੁਨਰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਜਿਹਾਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਘੜਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਥਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਲਾਗਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮੂਹ ਪੰਥਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥਾਬ ਨੂੰ ਉਸ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਅੱਜ ਤਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਭੋਗ ਰਹੀ ਹੈ।

ਨਿਵੇਂਕਲੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ 'ਚ ਖੇਤਰੀ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਿੱਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਰਵ ਸਾਂਝੇ ਕੌਮੀ ਹਿੱਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਅੱਡੋ-ਅੱਡ ਸੋਚ ਤੇ ਅੜੀਅਲ ਰਵੱਈਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਕ ਤਾਕਤਵਰ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਧੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਈ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਜਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਬੇਗਨੇਪਣ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਕਾਰਨ ਗ੍ਰੈਂਡ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਕੱਤੜਣ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਦਰਦ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਸੁਲਭੇ ਹੋਏ ਤੇ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ ਨੇਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸਿੰਖਾਂ ਦੇ ਕੌਮੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਖਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੁਟਨੀਤਕ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸੀ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਸਿੰਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਣੇ-ਅਨਜਾਣੇ ਵਿਚ ਸਿੰਖਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੇਚੀਦਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਪਿਛੋਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਥੇ ਦੇ ਹੋਂਦ-ਚ ਆਉਣ ਮਹਾਰੋਂ ਬੇਸ਼ਕ ਇਕ ਖਾਸ ਖਿੱਤੇ 'ਚ ਤਾਂ ਸਿੰਖਾਂ ਦਿਹਰੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੱਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ 'ਚ ਕਾਗਾਬੀ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ, ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਖ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਸਿੰਖਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬੋਹੁਦ ਲੋਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ
ਕੌਮ ਦਾ ਨੇਤਾ ਉਹ ਹੋਵੇ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ
ਅਦੁੱਤੀ ਫਲਸਫੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਜਾਣੂ ਹੋ
ਨਾ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ
ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਨਿੱਖਿਤਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ

ਕੋਟਕਪੁਰਾ ਗੋਲੀਕਾਂਡ- ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ 'ਤੇ ਕੀ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ

ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਟਕਪੁਰਾ
ਛਾਇਰਿੰਗ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜੀ
ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ
ਨਾ ਮੰਨੀ। ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ
ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ
ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਰਾਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੋਟਕਪੁਰਾ ਫਾਇਰਿੰਗ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫਰੀਦਕੋਟ
ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਰਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ
ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸਾਬਕਾ ਡੀਜੀਪੀ
ਸੁਮੈਧ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਸਮੇਤ ਪੱਧ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ
ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਟਕਪੁਰਾ ਫਾਇਰਿੰਗ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ
ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼
ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। 9 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਅਗਵਾਉਂ
ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜੀ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ
ਵੀਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ।

ਹਾਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹਣਾ ਸਾ। ਕੋਟਕਪੁਰਾ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਗੋਲੀਕਾਂਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਏਡੀਜ਼ੀਪੀ ਵਿਜੀਲੀਸ ਐਲ. ਕੇ. ਯਾਦਵ ਦੀ ਅਗਰਵਾਈ ਹੋਠ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਐਸਆਈਟੀ) ਦਾ ਗਠਨ 7 ਮਈ 2021 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਈਜ਼ੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਐਸਐਸਪੀ ਗੁਲਨੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣਾ ਵੀ ਇਸ ਐਸਆਈਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਇਸ ਐਸਆਈਟੀ ਨੇ 23 ਫਰਵਰੀ 2023 ਨੂੰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 7000 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸਾਬਕਾ ਡੀਜ਼ੀਪੀ ਸੁਮੇਧ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਸਾਬਕਾ ਆਈਜ਼ੀ ਪਰਮਰਾਜ ਸਿੰਘ ਰਿਮਕਾਨ੍ਤਾਲ ਦਾ ਨਾਮ ਸਾਡਿਲ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡੀਆਈਜੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ,
ਸਾਬਕਾ ਐਸ਼ੈਸਪੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ
ਤਤਕਾਲੀ ਐਸ਼ੈਸਪੀ ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ
ਕੋਟਕਪੁਰਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਐਸ਼ੈਸਪੀ ਚੰਗ ਹੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ
ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ 2015 ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਟਕਪੁਰਾ ਵਿਖੇ ਵਿਰੋਧ

'ਤੇ ਇਲਜਾਮ ਵੀ ਲਗਾਏ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ
ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ
ਕਰਦਿਆਂ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੈਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਚੀਮਾ
ਨੇ ਐਸ਼ਾਈਟੀ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਇਲਜਾਮ
ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ
ਵਲੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਵੀਟਜ਼ ਦੇ

ਪ੍ਰਿਟਾਅਊਟ ਵ
ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼
ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਉਧਰ ਸਰਕਾਰ
ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ
ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਘਟਨ
ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ
ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਚ

ਬਾਦਲ ਦੀ ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਗੈਰ-
ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਤਕਾਲੀ ਫੀਜੀਪਾਂ
ਸੁਮੱਧ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਅਤੇ ਆਈਜ਼ੀ ਪਰਮਰਾਜ ਸਿੰਘ
ਉਮਰਾਨ੍ਗਲ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਹੇਠ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪ੍ਰਤੀ
ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿਖਾਈ ਸੀ।

ਐਸਾਈਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚਾਰਜਸ਼ਟੀ ਦੇ ਭਾਗ 4 ਦੇ ਪੰਨਾ 923 ਵਿੱਚ, 'ਬੇਅਦਬੰਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਐਸਾਈਟੀ ਦੀ ਰੰਗਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੇਅਦਬੰਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਹੁੱਧ (1 ਜੂਨ 2015, 24 ਸਤੰਬਰ 2015 ਅਤੇ 12 ਅਕਤੂਬਰ 2015) ਚਾਰਜਸ਼ਟੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਸਾਈਟੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜਮ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਮੂਲੀਅਤ ਦੀ
ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਐਸਾ ਆਈਟੀ ਦਾ
ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਗੁਹਿ
ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬਿੰਬ ਬਾਦਲ ਦਾ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ
ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨਾਲ ਨਿੰਜੀ ਸਬੰਧ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਡੇਰਾ
ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਕਣ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਅਗਾਊੜੀ ਜਮਾਨਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਉਮਰ 95 ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।” ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਉਤੇ ਗੰਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਨ, “ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਨ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਤਣਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਅਗਾਊੜੀ ਜਮਾਨਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।” ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਵਿੰਟਰ ਹੈਂਡਲ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਮੌਜੂਦਾ ਐਸ਼ਾਵਾਈਟੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਹਿ ਨਾਲ ਛੇਡਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਜਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਆਂਸ਼ਾਵਾਈਟੀ ਉਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਟ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ
 ਦਾ ਪੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਿੰਘ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ
 ਨੇ ਲੱਗੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ
 ਵਾਲ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਚ ਟੀਮ ਕੋਈ ਵੀ ਨਵਾਂ
 ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਕਾਬਯਾਬ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਚ ਟੀਮ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ
 ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਗੋਲੀਕਾਂਡ ਨਾਲ ਜੋਤਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ
 ਕਰੀ ਹੈ।

ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਸਾਲ 2023-24 ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦਾ 1,96,462 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਮਾਲੀ ਵਰ੍਷ੇ ਨਾਲੋਂ 26 ਫ਼ਿਸਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ 'ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ' ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੂਰਨ ਬਜਟ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 22 ਮਾਰਚ ਨੂੰ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਲੇਖਾ ਅਨੁਦਾਨ ਪਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਤੇ ਖੇਡੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਖੇਤਰ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅਰਥਾਤ ਦੀ ਸਿੰਦ-ਜਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਆਮ ਲੋਕ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋਣਗੇ ਤਦ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ 'ਚ ਵਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਦੇ ਅੱਖੋਂ ਪ੍ਰੋਖੇ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਜ਼ ਹੀ ਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਹੱਕੀਆ ਹੋਵੇਗੀ ਤਦ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਤ-ਭੂਮੀ ਲਈ ਪੂਰੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬੰਸੂ ਬਣ ਕੇ ਖਲੋ ਸਕਣਗੇ। ਇਜ਼ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਜੋ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਦ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਿਖਰ ਛੋਹ ਸਕੇਗਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਅੱਖੋਂ ਪ੍ਰੋਖੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰ ਕੇ ਨਵੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਉਲੀਕਿਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਹਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਮਫਤ ਦੀਆਂ ਰਿਓਡੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਬੇੜਾ ਗਰਕ

ਮੁਫਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ। ਹਰ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਨੇਤਾ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਮੁਫਤ ਸੌਗਤਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਸੁਥਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਰਜੇ 'ਚ ਡੁਬਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਇਹੀ ਹਾਲ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਅੰਤ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਸੀਲਕਾ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਫਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਬਰਨਲੇ ਤੋਂ ਧੁਰੀ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੱਸ ਵਿਚ ਪੰਤਾਲੀ ਔਰਤਾਂ ਸਵਾਰ ਸਨ ਤੇ ਪੁਰਸ਼ ਆਮੀਂ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਸਾਂ। ਆਮੀਂ ਟਿਕਟ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਕਟਵਾ ਲਈ। ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਵੇਖ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਪੈਸੇ ਲਏ ਟਿਕਟਾਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ? ਕੰਡਕਟਰ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਕਿਹੜੇ ਮੰਗਣੇ ਐ, ਜੇ ਬੋਤਾ ਜਿਹਾ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਿਏ ਤਾਂ ਲੜਨ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਟਿਕਟਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕੱਟਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾਬ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦੇ। ਚੰਗੇ-ਚੰਗੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ-ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਕਟਾਉਂਦੀਆਂ। ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਅਪਾਹਜ, ਗਰੀਬ ਲੋੜਵੰਦ ਜਾਂ ਬਿਰਧ ਔਰਤ ਦਾ ਤਾਂ ਕਿਰਾਇਆ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ ਉਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਐਥੇ ਹਰੇਕ ਮਹਿਲਾ ਦਾ ਹੀ ਕਿਰਾਇਆ ਮਾਫ਼ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਫਤ ਰਾਸ਼ਨ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਵਾਲੇ ਵੀ ਕਾਰਡ ਬਣਾ ਕੇ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਮੈਂ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਮੁਫਤ ਰਾਸ਼ਨ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਈਪਾਸ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਚੱਕੀਆਂ 'ਤੇ ਵੇਚਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਣਾ ਸੀ ਸਮੇਂ ਮੁਫਤ ਸੌਗਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਨਿਰੰਮੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਫਤ ਸੌਗਤਾਂ ਜੇ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਭੁਖੇ ਲੀਡਰ ਵੰਡਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲਣਗੀਆਂ? ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਫਤ ਸੌਗਤਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਆਮ ਕਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਕ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਫਤ ਸੌਗਤਾਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਵੇ। ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਗਰਕ ਹੋਣਾ ਪ੍ਰਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਬਦੀ ਰਾਖਾ।

ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪੰਡ ਦੇ ਬੋਝ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਵੇਲੇ
ਡਾਢੇ ਨਿਰਾਸ ਹਨ। ਪੇਤੀਬਾੜੀ ਹੁਣ ਲਾਹੌਰੰਦ ਧੰਦਾ ਨਹੀਂ
ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਧ ਕੇ 3.47 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਜਾਣ
ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ

ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਖੇਤੀਬਾਤੀ ਲਈ 13,888 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਜਟ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍਷ੇ ਨਾਲੋਂ 20 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਫ਼ਸਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਲਈ 1,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੱਖਰੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਾਸਮਤੀ ਦੀ ਖੜੀਦ ਲਈ ਇਕ ਅਲੱਗ ਡੰਡ ਵੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਸਲ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ 'ਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਫ਼ਸਲ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ 'ਭਾਅ ਅੰਤਰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਜਨਾ' ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਝੋਨੇ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਬਿਧਾਈ ਤੇ ਮੁੰਗੀ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਖਰੀਦਣ ਲਈ 125 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਸਾਡਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ 'ਚ 30 ਫ਼ੀਸਦੀ ਘਟ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਾਲ 2023-24 ਦੌਰਾਨ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣ ਲਈ 9,331 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵੀ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁ-ਪੱਧਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲੇਗੀ। ਬਜਟ 'ਚ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਖਾਸ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਲਾਂ ਕਲੀਨਿਕਾਂ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 10.50 ਲੱਖ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਜੂਦੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 26,797 ਨੌਕਰੀਆਂ ਮੁੱਹੈਂਦੀਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਬਜਟ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੱਧ ਬਜਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਸਾਰੁ ਰਚਾਨ ਹੈ।

ਪਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਹੋਣ ਲਾਗੂ

ਇਹ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਜਿਦੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਬਿਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਰੋਕ੍ਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਹਨ, ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ। ਏਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਸੁਬਿਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੰਧਿਤ ਸੁਬਿਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਰੋਕ੍ਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਅੰਦਰ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਸੁਧੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਰੋਕ੍ਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੱਸਣਗੇ ਪਰ ਹਾਲੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਦਰਭ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕਿਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ? ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਛਲ-ਕਪਟ ਅਤੇ ਲੋਭ-ਲਾਲਚ ਨਾਲ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਇਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਪੁਚਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਣਉਚਿਤ ਛਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਵਾਉਣ 'ਚ ਜੁਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਜਬਰੀ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਤਾਂ ਏਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਮੀਕਰਨ ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਰਬ-ਉੱਤਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੁਬਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ

ਅਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਇਹ ਕੰਮ ਏਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਟਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਰੋਕ੍ਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਚਾਹੇ ਜੋ ਤੁਰਕ ਦੇਣ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਡਾਲ-ਕਪਟ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਰਾਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਆਜਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ 'ਚ ਜੁਟੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਜਿਹੇ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਰੋਕ੍ਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਚ ਚੇਰ ਮੌਰੀਆਂ ਤਲਾਸਣ 'ਚ ਵੀ ਸਫਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਚ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਕਰੀਬਨ ਦਸ ਸੂਬਿਆਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਯੋਥੇ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਰੁਕ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਇਸ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਆਜਾਦੀ ਦੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਆਜਾਦੀ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਆਤ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਰਹੇਗੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਡਾਲ-ਕਪਟ ਨਾਲ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਇਹ ਸਮਝੇ ਕਿ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੂਲ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਮੇਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਸਮੇਂ ਸਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਨੈਕਸਮ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਮੂਲ ਅਜੇ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਆਦਾਤਰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਇੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਮੱਧ ਪੂਰਬੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਪਕਵਾਨ ਇੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਫਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ 'ਸੰਬੂਸਕ' (ਸੰਬੂਸਾਕ) ਸੀ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸਪੋਸਾ ਬੁਝ ਗਿਆ।

ਸਮੇਂ ਸੇ ਨੂੰ
 ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ
 ਬੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘਾਤਾ
 ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂਸਿਆਂ
 ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 11 ਵੀਂ
 ਸਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ
 ਅਥੁਲ-ਫਾਲ ਬੇਹਾਕੀ
 ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ
 ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ
 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਗਜ਼ਨਵੀ
 ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਬਾਰੀਕ
 ਮੀਟ ਅਤੇ ਆਟੇ ਨਾਲ ਭਰੇ
 ਇੱਕ ਨਮਕੀਨ ਪਨੀਰ ਦਾ
 ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ
 ਕਝ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦ

ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਾਢ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਤਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਿਖ ਅਤੇ ਸਵਾਦ ਬਦਲ ਗਿਆ
ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਵਾਦ ਜੋ ਅਸੀਂ ਅੰਜ ਮਾਣੇ ਹਾਂ, ਸੈਂਕਡੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ
ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ
ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਇਸਨੂੰ 'ਸਮਸ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਸਭ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਮੱਧਕਾਲੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਵਪਾਰੀ ਸਿਲਕ ਰੂਟ
ਤਾਂਹੀਂ ਕਾਰਤ੍ਰੀ ਦਿੱਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਾਂ

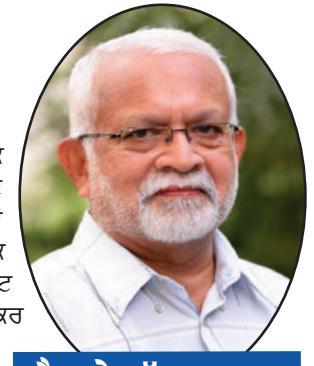
ਸਮੇਂ ਸਾ ਤਿਕੋਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਲੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੀਟ ਅਤੇ ਮੇਵੇ ਚਿਆਦਾ ਵਟਕੇ ਸਾਂਥੇ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮੇਸੇ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਸਮੇਸੇ ਨੂੰ ਤਿਕੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਲ੍ਹ ਦਾ ਸਟਾਂਡਿੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਲ੍ਹ

ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਆਲਾਂ ਹੁੰ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਲੂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਅੱਜ ਸਮੇਸਾ ਭਾਰਤੀ ਪਕਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿਖ਼ਤਵਾਂ ਮੰਗ ਬਣ

ਇਕ ਅੰਦਰੋਂ ਮੁਹਾਬਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ 70 ਮਿਲੀਅਨ ਸਮੇਂ ਖਾਧੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਰਥਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਸਮੇਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਈ ਸਟਾਰਟਅਪ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਵਰੋਨ ਸਮੇਂ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਰਤ ਲੀਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਖਤਰਨਾਕ ਖੱਧਰ 'ਤੇ ਆਂ ਗਈ ਰਸ-ਯੁਕਤੇਨ ਜੀਗ

ਐਮ.ਕੇ. ਭੱਦਰਕੁਮਾਰ

ਛੋਜੀ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਰੂਸ ਵੱਲੋਂ ਫੌਜ ਨੂੰ ਇਕ ਤੋਂ
ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਲਿਜਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀਤੇ ਜਨਵਰੀ ਅਤੇ
ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਯੂਕਰੇਨ ਉਤੇ ਵੱਡਾ
ਹਮਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਦੇਨਬਾਸ
ਵਿਚ ਜਾਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਠੰਡ ਤੇ ਹੱਡ ਚੀਰਵੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ
ਦੌਰਾਨ ਤਾਪਮਾਨ ਮਨਫ਼ੀ 30 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੱਕ
ਛਿਗ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਜਾਣ
ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਉਤੇ ਭਾਰੀ ਤੋਪਖਾਨੇ ਤੇ ਟੈਂਕਾਂ ਆਇ
ਦੀ ਹਿੱਲ-ਜੁੱਲ ਸੰਭਵ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ
ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਿਆ।

ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋਨਬਾਸ ਮੌਰਚੇ ਉਤੇ ਜੋ ਰਦਾਰ ਟਕਰਾਅ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਦੇਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਈਆਂ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੁਰਾਨ ਰੂਸੀ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਲੜੀਵਾਰ ਜਿੱਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਹੁਣ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਅਸਲਾਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰੂਸ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਮੌਰਚਿਆਂ ਉਤੇ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਭਖਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਅਸਲਾਖਾਨੇ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 800 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਤੱਕ ਫੈਲੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਲ੍ਹੇਬੰਦੀ ਵਾਲੀਆਂ ਹਿਛਾਜ਼ਤੀ ਕਤਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੀਵ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਉਚਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਮਹਿਰੂਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਰੂਸੀ ਫੌਜ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਲਸਾ ਭਰੇ ਅਪਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਰਉਂਦੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਸੰਗਠਨਤਮਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਵੀ ਲੰਬੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਮਸਰੂਫ ਹੈ। ਰੂਸੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਗਠਨਤਮਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਅਸਲ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਖੌਤੀ ਬਟਾਲੀਅਨ ਟੈਕਟੀਕਲ ਗਰੁੱਪ (ਭਾਅਟਾਲਿਨ ਥਾਰਚਟਿਕਲ ਘਰੂਪ) ਬਣਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਸੋਵੀਅਤ ਫੌਜ ਵਾਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਢਾਂਚਾ ਲਿਆਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਬਟਾਲੀਅਨ ਟੈਕਟੀਕਲ ਗਰੁੱਪ ਢਾਂਚਾ ਮਾਰੂ ਸਮਰੱਥਾ ਪੱਖੋਂ ਤਾਂ ਭਾਰੂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੈਂਦਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਗੈਰਮਾਮੂਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਲਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਢਾਂਚਾ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫੌਜੀ-ਸਨਾਤੀ ਗੱਨਡੇਤ ਰਾਹੀਂ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਮਾਨ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਸਦਕਾ ਲੱਡ ਪੈਣ ਉਤੇ ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦੇਨਬਾਸ ਵਿਚ ਅਪਰੋਸ਼ਨ ਚੋਟੀ
ਉਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ। ਯੂਕਰੇਨੀ ਰੱਖਿਆ ਕਤਾਰ ਦੀ ਧੂਰੀ
ਦਾ ਕਿੱਲਾ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਹਿਰ ਬਖਮੁਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਵੀ
ਹੁਸ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ
ਦੇਨਬਾਸ ਥਿੱਤੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਬਚੇ
ਆਖਰੀ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਸਲਵਾਂਸਕ ਅਤੇ ਕਰਾਮਤੋਰਸਕ
ਉਤੇ ਵੀ ਰੂਸੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁਲ੍ਹੇ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਗਾਮੀ
ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਦੇਨਬਾਸ ਵਿਚਲੇ
ਉਗਲੇਦਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਗਹਿੱਚ ਲੜਾਈ ਹੋਣ ਦੇ
ਆਸਾਰ ਹਨ, ਜਿਥੋਂ ਦੋਨੇਸਕ ਨੂੰ ਅੜੋਵ ਸਾਗਰ ਦੀ
ਮਾਰੀਉਪੈਲ ਬੰਦਰਗਾਹ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਈਮਿਆ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੁਲ
(ਭਡਮਰੁ) ਨਾਲ ਜੋਤਨ ਵਾਲੀ ਮੱਖ ਰੇਲ ਲਾਈਨ ਕਾਫ਼ੀ ਨੇਤੇ

ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਦੱਖਲ ਦਾ ਤੋੜ ਕੀ ਹੋਵੇ

ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਚੀਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸੀ ਜਿਨਪਿੰਗ
ਜਦੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਏਸੀਆ ਅੰਦਰ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ
'ਤੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਦਬਦਬੇ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਡੌਲੇ
ਫਰਕਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚੀਨ ਨਾਲ
ਲਗਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਹੋਦਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ
ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਲੱਡਾਖ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲ ਹੀ
ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਹਾਲੀਆ ਘੁਸਪੈਠ
ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਾਡੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਮੇਰਚਿਆਂ 'ਤੇ
ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ
ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿਚ
ਵੀ ਚੀਨ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ 'ਤੇ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣ
ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖੀ
ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਇਡਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਤੇਲ
ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਫਾਰਸ ਦੀ ਖਾੜੀ ਵਿਚ
ਅਮਰੀਕੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਘੱਚੇਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲੋ
ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵੈਰ ਵਿਵੇਧ ਚੱਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ
ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਨੇ ਸਾਊਂਦੀ ਅਰਬ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਹਿਮ ਸਬੰਧਾਂ
ਨੂੰ ਨਾਅਹਿਲ ਤੇ ਅਸਿਵੇਨਸ਼ੀਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿੰਠਾ ਹੈ।
ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਪੇਇਚਿੰਗ ਨੇ ਸਾਊਂਦੀ ਅਰਬ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ
ਦੀ ਸਲਾਹ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਚੀਨ ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਿੰਦ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖਿੜੇ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣਨਯੋਗ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਸਾਉਂਦੀ ਅਰਬ ਅਤੇ ਇਰਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਟਨੀਤਕ ਸੰਬੰਧ ਬਹਾਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਤੇਲ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਫਾਰਸ ਦੀ ਖਾੜੀ ਅੰਦਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੁਸ ਵੀ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਵਿਖਾਲ

ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਰੂਸ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਫੋਆ-ਫੁਆਈ ਲਈ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਗਲੇਦਰ 'ਉਭਾਰ' ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਮਾਉਣਾ ਦੋਵਾਂ ਯੂਕਰੇਨ ਤੇ ਰੂਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਰਜੀਹ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕ੍ਰੈਮਿਲਿਨ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਦਮਿਤਰੀ ਪੇਸਕੋਵ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਾਪਾਨੀਆ ਓਬਲਾਸਟ (ਓਬਲਾਸਟ: ਰੂਸ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਇਕਾਈ) ਅਤੇ ਖੇਰਸਾਨ ਨੂੰ ਮੁਕਿੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣਾ ਰੂਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਗੋਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਾਪਾਨੀਆ ਓਬਲਾਸਟ ਦਾ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੂਸੀ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਹੈ, ਜਦੋਕਿ ਖੇਰਸਾਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਯੂਕਰੇਨ ਨੇ ਬੀਤੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲੇ ਰਾਹੀਂ ਛੁਡਵਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਰਣਨੀਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉੱਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰਮੀਆਂ ਤੱਕ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ
ਉਭਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਸੰਤੁਲਨ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ
- ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਨਿਆ ਵੀ ਜਾਵੇ। ਉਤੇ
ਇਸ ਵੇਲੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਪੁਰਾਅਮਨ ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਭਰੇ
ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਣਤਰ ਬਣਨ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਆਸਾਰ ਨਹੀਂ ਜਪਾਵੇਗੇ।
ਜਿਥੇ ਰੂਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੱਛਮੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਖੜ੍ਹ
ਨੂੰ ਢਾਲ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵਾਯੁ ਅੰਦਰ
ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਿੜ੍ਹ ਇਹਾਦੇ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰ
ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਇਤਹਾਸ
ਇਸ ਜੰਗ ਦੇ ਵਹਿਣ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ
ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਬਰਤਾਨੀਆ ਵੱਲੋਂ ਯਕਰੇਨ ਨੂੰ ਚੈਲੋਂਜਰ ਟੈਂਕ

ਫ਼ਰੀਨ, ਜੇ ਅਮੀਰਿਕਾ ਵੱਲੋਂ ਯੁਕਰੇਨ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਫ਼ਾਸਲੇ ਤੱਕ ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਕੇ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਲੁਕਵੀ ਜੰਗ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰੂਸੀ ਜੰਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੀਪਰ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਕੰਢੇ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਖਿੰਡੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲੈਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਰੂਸੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਲਈ ਇਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਰੂਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੰਗੀ ਫੈਲਾਅ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਦਬਦਬਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਪੈਟਰੀਅਟ ਬੈਟਰੀਆਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਹੋ ਰਹੀ ਗੱਲਬਾਤ
ਐਮ-1 ਐਬਰਾਮਜ਼ ਟੈਂਕ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਐਫ-16 ਆਰਿ
ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਆਦਿ ਸਭ ਕੁਝ ਜੰਗ ਦਾ ਨਕਲੀ ਫੈਲਾ
ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਥਿਆਰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਯੂਕਰੇ
ਪੁੱਜਣ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰੂਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼
ਆਇਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੈ ਰਹੇ ਉਲਟ ਅਸਰ ਕਾਰਨ ਯੂਰਪ
ਵਿਚ ਰਣਨੀਤਕ, ਸਨਾਤੀ, ਮਾਲੀ, ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਛੌਨ੍ਹ
ਹਾਲਾਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਗਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀਆਂ
ਲਾਗਤਾਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਯੂਰਪ ਵਿਖੇ
ਸਨਾਤਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ
ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ/ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਂਟੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ
ਹਨ। ਜੰਗ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਛਮ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜ਼ਰਮਨੀ 'ਤੇ
ਲੋਕ ਰਾਏ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਭਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਰੂਸ
ਤੋਂ ਜ਼ਰਮਨੀ ਨੂੰ ਗੈਸ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਇਆਂ
ਲਾਈਨ ਨੋਰਦ ਸਟਰੀਮ ਵਿਚ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਹੋਈ ਭੰਨ-ਤੋਂ
ਪਿੱਛੇ ਬਾਇਠਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਹਾਲੀਆਂ
ਲੱਭਤਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ

A black and white portrait of Dr. B.R. Ambedkar, an Indian jurist, social reformer, and the chief architect of the Indian Constitution. He is shown from the chest up, wearing glasses and a light-colored shirt. The image is framed by a thick black border.

ਰੂਸ ਹਣ ਪੱਛਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਬਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸੱਕੀ
ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਵੈਜ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੰਠ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੰਗ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ। ਰੂਸੀ
ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਸਿੰਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪੱਛਮੀ
ਸਰਕਾਰ/ਮੁਲਕ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਇਹ
ਕਿ ਪੱਛਮ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅੜੀਅਲ ਦੰਗ ਨਾਲ ਰੂਸ ਪ੍ਰਤੀ
ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪਾਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਿਥੇ ਰੂਸ ਅਤੇ ਪੱਛਮ
ਦੌਰੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਖਤਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ
ਹਨ, ਉਥੇ ਰੂਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ 'ਚ ਇਕ ਅਹਿਮ
ਵਖਰੇਵਾਂ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਿਆਸਤੀ
ਰੁਤਬੇ ਸਬੰਧੀ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਸੇ ਪੱਛਮ ਲਈ ਇਹ ਆਪਣੇ
ਆਲਮੀ ਦਬਦਬੇ ਨੂੰ ਬਚਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਣਾਤਮਕ ਦੰਗ ਨਾਲ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਆਲਮੀ ਮਾਹੌਲ
ਪ੍ਰਤੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ
ਇਹ ਮਾਹੌਲ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲਾ
ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਲੁਕਵੀਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਹਾਰ ਜਾਣ 'ਤੇ
ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ
'ਤੇ ਸੱਟ ਵੱਜੇਗੀ - ਖਾਸਕਰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਮਿਲੀ
ਹਾਰ ਪਿਛੋਂ - ਸਗੋਂ ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਦੇ
ਆਰ-ਪਾਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਝਟਕਾ
ਲੱਗੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਟੋ ਲਈ ਵੀ ਮਾਰੂ ਸਿਟੋ ਸਾਹਮਣੇ ਆ
ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਨਾਟੋ ਖਤਰਨਾਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੁਸੀ
'ਲਾਲ ਲਕੀਰ' ਨੂੰ ਟੱਪਣ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਾ ਪੁੱਜਾ ਹੈ, ਜਿਸ
ਨਾਲ ਲੁਕਵੀਂ ਜੰਗ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਜੋਖਮਾਂ ਵਾਲੇ ਸਿਧੇ
ਟਕਤਾਅ ਵੱਲ ਧੁਕਿਆ ਜਾ ਸਿਹਾ ਹੈ।

ਜੇ ਅਸਿਹਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੁਸ ਜੰਗ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਫੈਲਾਅ ਰਾਹੀਂ ਜਾਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਰੁਸ ਵੱਲੋਂ ਨਾਟੋ ਖਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਦਾ ਹੀ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਜੇ ਰੁਸ ਵੱਲੋਂ ਜੰਗ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਨਾਟੋ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਕਟਰ ਉਰਬਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਵਿਸ਼ ਹਫ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ 'ਡੀ ਵੈਲਚਾਰ੍ਕ' (Die Weltwoche) ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਗਾਮੀ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ 'ਜੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਢੂਕ ਰੱਖਣ' ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਅਸੁਭ ਚੇਤਾਵਨੀ ਛੁਪੀ ਹੈ ਕਿ ਯੁਕੱਕਰੇਨ ਜੰਗ ਖਤਰੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜੀ ਪਾਰਥਾਸਾਰਥੀ

ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹਿੱਤ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਟਿਲ
ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੋ
ਅਹਿਮ ਗੁਆਂਡੀਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਸੀਲੀਂਕ
ਨਾਲ ਸਿੰਘਣ ਲਈ ਕਾਢੀ ਹੁਨਰਮੰਦੀ ਦੇ
ਮੁਜਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ
ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਚੀਨ ਨਾਲ
ਕਰੀਬੀ ਸਬੰਧ ਹਾਂ।
ਸਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ
ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੋ
ਸੁਰੱਖਿਆ
ਅਸਰ

ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਚੀਨ ਅੰਦਰ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ
ਸਬੰਧਾਂ ਦ
ਸਕਸਦ ਤਾਂ ਮੂਲ੍ਹੇ
ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ
ਬਰਖਿਲਾਫ਼ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ
ਨਾਤੇ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਚਲਤ
ਪਰਮਾਣੂ ਦੋਵੇਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ
ਲੈਣ ਦੇਣ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਈ
ਅਜਿਹੇ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਹਨ ਜੋ ਨਵੀਂ ਦਿਲੀ ਤੋਂ ਲੈ ਰੱਖ
ਅੰਡੇਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੁ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰੇਕ ਟਿਕਾਣੇ
ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਚੀਨ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਤੇ, ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਡੀ
ਮੌਨਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 1980ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਿੰਘਲ

ਤਾਮਿਲ ਨਸਲੀ
ਟਕਰਾਅ ਪੈਦਾ
ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ
ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਮਨ
ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ
ਇਰਾਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ
ਸੰਦੇਹ ਪੈਦਾ ਹੋ
ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ
ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ
ਤਮਿਲ ਬਾਗੀਆਂ
ਐਲਟੀਟੀਏ (ਲਿਟੇ) ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ
ਸਖ਼ਤ ਇਤਿਰਾਜ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਭੁੱਲ
ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਸਲੀ ਟਕਰਾਅ ਉੱਤਰੀ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਤਕ
ਸੀਮਤ ਸੀ ਜਿਥੇ ਤਮਿਲ ਲੋਕ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਤਮਿਲ
ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ ਤਮਿਲ' ਕਿਹਾ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਡਰੀ ਨਾਚਿਦਰ ਮੌਦੀ ਜਦੋਂ ਪਿਛੀ ਵਾਰ
ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੇਂ ਦੇ ਤਮਿਲਾਂ ਨੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਢੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਘੋਰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ 'ਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵੀ ਇੰਦਾਂ ਦੇ ਹੀ ਹਾਲਾਤ ਬਣੈ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੋਲੰਬੋ ਸਰਕਾਰ ਜਦੋਂ ਇਕ ਲੇਖ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਨਿੰਦਰ ਮੌਰੀ ਨੇ 4 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਤੇਲ ਤੇ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਾਫ਼ੇ 'ਤੇ)

ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ: ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਜੀ20 ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੁਟਨੀਤਕ ਮੁਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਚਹਿਲ ਪਹਿਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਨਾਮੀ ਹਸਤੀਆਂ ਦਾ ਆਉਣ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਆਉਂਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਰਗਰਮੀ ਹੋਰ ਵਧਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵਲੋਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਡੋਰੇ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਖਾਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕੁਟਨੀਤੀ ਦਾ ਚੱਕਰ ਲਗਾਤਾਰ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ - ਭਾਵ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਮਿੱਤਰ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ਸਥਾਈ ਹਿੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ 130 ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਅਰਥਾਤ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੀ ਰਣਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀ ਕਰ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਵਰਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹਰਹਾਲ, ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਸਾਡੇ ਘੋੜੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਇਕ ਸਫਲ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਅਗਾਊਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਗਾ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੇ ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਇਹ ਅਕਸ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਪਾਵਾਂਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਰਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਕ ਨੀਤੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਹੱਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪੈਣਗੇ। ਬੀਤੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚਵੀ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਹਿੰਦੇ, ਇੰਦਰਾ, ਵਾਜਪਾਈ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਵਾਇਤ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਮੌਰੀਆ ਤੇ ਗੁਪਤ ਸਾਮਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਨਹਿਰੀ ਕਾਲ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਸ਼ਨ ਦੀ ਇਕ ਸਫਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ,

ਅਸੋਕ ਮਹਾਨ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ ਬੋਨਿਸਾਲ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਲਿੰਗ ਦੇ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਂਤੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਇਕਸੁਰਤਾਂ ਦਾ ਕਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਘੋੜੀ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਵਪਾਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਇਜ਼ਾਫ਼ਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਸ ਦੌਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਸਮੱਰਥਾ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਹਾਸਲ

ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਹੋਵੇ। ਇੱਦਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡਿਆ, ਵੈਰਭਾਵ ਅਤੇ ਧਰਵੀਕਰਨ ਵਾਲਾ ਚਿਹ੍ਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਹਸਤਰੀਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬਣਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅੰਚਾਣ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਸੂਬਾਈ ਅਸੰਬਲੀਆਂ ਹੁਣ ਬਹਿਸ ਮੁਬਾਹਿਸੇ ਦੇ ਮੰਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਏ ਸਗੋਂ ਬੱਦੂ-ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਆਗਏ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਭੁਟਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਦਾਣਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ, ਮਿਆਂਮਾਰ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਚੀਨ ਦਾ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਫੂਰੂ ਦੂਰ ਢੱਕ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ 'ਵਨ ਬੈਲਟ ਵਨ ਰੋਡ' (ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ) ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰੋਪ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ੇ ਸਾਮਾਨ ਪੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਰਨਾਰੀਆਂ ਲਈ ਮਾਨਵੀ ਇਮਦਾਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗੁਰਖਚਨ ਜਗਤ

ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਚੀਨ ਦਾ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਫੂਰੂ ਦੂਰ ਢੱਕ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ 'ਵਨ ਬੈਲਟ ਵਨ ਰੋਡ' (ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ) ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰੋਪ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ੇ ਸਾਮਾਨ ਪੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਰਨਾਰੀਆਂ ਲਈ ਮਾਨਵੀ ਇਮਦਾਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਬਰਤਾਨੀਆ, ਰੂਸ ਅਤੇ

ਕਈ ਯੂਰਪੀਅਨ ਤਾਕਤਾਂ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਡੋਰੇ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੰਡਿਆਰ 'ਚੋਲ ਲੰਘਣ ਲਈ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਆਪਣਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਿਨੀ ਕੁਦੇਰਾਂ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿ ਸਕਾਂਗੇ? ਹੈਂਲੀ ਹੈਂਲੀ ਸਿੰਕੰਜਾ ਕੌਮ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਟੂਕ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਹਾਲੇ ਤੱਕ 'ਕੁਆਡ' (ਭਾਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ, ਜਪਾਨ ਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਆਧਾਰਤ 'ਚੁਹੁ-ਮੁਲਕੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਵਾਦ' ਗਰੁੱਪ) ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਿੰਟਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਅੱਕਸ' (ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਯੂਨਾਈਟਡ ਕਿੰਗਡਮ ਭਾਰਤ ਅਮਰੀਕਾ, ਜਪਾਨ ਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਆਧਾਰਤ 'ਚੁਹੁ-ਮੁਲਕੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮੱਤਾ) ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਮਰੀਕਾ, ਬਰਤਾਨੀਆ ਇਸ ਦੇ ਤੀਜੇ ਮੈਂਬਰ ਮੁਲਕ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪਣਡੁੱਬੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। 65 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਇਹ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਨਾਲ ਚੁਲ੍ਹਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਣਡੁੱਬੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣਨ 'ਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਵੇ 'ਤੇ)

ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪਸਾਰ ਹੋਇਆ। ਅਤੇ ਰੇਸਮ ਮਾਰਗ ਅਤੇ ਸਾਹਰਾਰ ਜ਼ਰੀਏ ਜਿਵੇਂ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੋਇਆ ਉਵੇਂ ਹੀ ਰਿਹਿੰਦ ਅਤੇ ਬੁਧਮਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪਸਾਰ ਹੋਇਆ। ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਅਸਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਪਿਆ। ਦੇਖਣ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਜ਼ਗ਼ਜ਼ਰਾਨੀ ਵਿਚ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਚਲਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ।

ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਇਕਜੁੱਟ ਚਿਹ੍ਨਾ ਭਾਵ ਸੰਯੁਕਤ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੀਏ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਨੇਤ੍ਰੇਨ ਗੁਆਂਫਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਚੀਨ, ਨੇਪਾਲ, ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਮਿਆਂਮਾਰ ਅਤੇ ਭੁਟਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪੰਜ ਛੋਟੇ ਮੁਲਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਜ਼ਰੀਏ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣ ਸਕਦੇ ਸਾਂ। ਹੁਣ ਇਹ ਪੰਜ ਮੁਲਕ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੌਕ ਚੀਨ

ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਦੱਖਲ ਦਾ ਤੇੜ ਕੀ ਹੋਵੇ

(ਸਫਾ 9 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦਵਾਈਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੰਗਵਾ ਸਕੇ। ਚੀਨ ਕੁਝ ਸਮਾਂ

ਚੜ੍ਹ ਪਿਆ ਚੇਤਰ ਸੁਹਾਵਾ..

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਜੰਤਰੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਚੇਤਰ ਸਾਲ ਦੇ ਦੇਸੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਸਾਲ 1469 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੇਤਰ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਰਸੀਆਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਨਵਰੋਜ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ ਦਾ ਹਰ ਮਹੀਨਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਚੁੱਤ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਮਹੀਨੇ, ਹਰ ਚੁੱਤ ਆਪਣੇ ਅਧ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਜਦੋਂ ਚੇਤਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਮੇਲੂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਮਹਿਕਾਂ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਚੇਤਰ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹੁੰਚਟਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਮਹਿਕਾਂ ਫੈਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਬਾਂ ਅਤੇ ਫਲਦਾਰ ਬੂਟਿਆਂ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਲੀਚੀਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬੂਰ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਚੇਤਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅੱਧ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਅੱਧ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਚੇਤਰ ਦਾ ਇਹ 31 ਦਿਨ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਆਪਣੇ ਅਧ ਚ ਗਰਮ ਤੇ ਸਰਦ ਦੇ ਚੁੱਤਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਦਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਮਹੀਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੇਤਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਰਾਤਾਂ ਹਲਕੀਆਂ ਠੰਢੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਦਿਨੋਂ ਧੁੱਪ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤੀ ਗਰਮੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤੀ ਸਰਦੀ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਹੋਏ ਸੁਹਾਵਣੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹਰਿਆਵਲ ਬਿਖੇਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਨਹਿਰੀ ਹੁੰਦੇ ਕਣਕ ਦੇ ਸਿਟੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਅਲੱਗ ਹੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਚੜ੍ਹ ਪਾਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਨੱਚਦੀ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਰਹ ਮਾਹ ਵਿੱਚ ਹਿਦਾਇਤਉਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: ਚੜ੍ਹਦੇ ਚੇਤਰ ਨਹੀਂ ਘਰ ਜਾਨੀ ਰੋ ਰੋ ਆਹੀਂ ਮਾਰਾ ਮੈਂ॥ ਫਲਿਆ ਬਾਗ ਪਕੇ ਸੋਬ ਮੇਵੇ ਕਿਸਦੀ ਨਜ਼ਰ ਗੁਜਾਰਾਂ ਮੈਂ॥ ਝੁਕ ਰਹੇ ਡਾਲ ਨਹੀਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀ ਬੁਲਬੁਲ ਵਾਂਗ ਪੁਕਾਰਾਂ ਮੈਂ॥ ਜੇਖਰ ਯਾਰ ਹਦਾਇਤ ਆਵੇ ਅੰਬ ਅਨਾਰ ਉਤਾਰਾਂ ਮੈਂ॥

ਚੇਤਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਰਾਤਾਂ ਹੋਏ ਹੈਂ ਤੇ ਮਹੀਨੇ ਰੰਗ ਬਦਲਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੰਕੀ ਫਸਲ ਤੋਂ ਗਾੜੇ ਪੈਣ ਦਾ ਡਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦੀ ਵਾਦੀ ਵਿਸਾਖ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਮੌਸਮੀ ਤਥਾਦੀਲੀ ਤੇ ਮਸ਼ਿਨੀਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਚੜ੍ਹਦੇ ਵਿਸਾਖ ਹੀ ਮੰਡੀਆਂ 'ਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਚੇਤਰ ਮਹੀਨਾ ਕਾਫੀ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੱਥੀਂ ਵੱਡੀ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਏ ਹੈਂ। ਚੇਤਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਵੱਡਾਂ ਵੱਟਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇਂ ਦੁਧਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੇਤਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੀਆਂ ਇਹ ਵੱਡਾਂ ਦੁੱਭ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਆਦਾਤਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬਾਵੇਂ ਪਿੱਪਲ, ਬਰੋਟਿਆਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਵਾਂ ਥੱਲੇ ਇਹ ਵੱਡਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾਂ ਵੱਟਦੇ ਤਾਂ ਆਉਂਦਾ-ਜਾਂਦਾ ਵੀ ਹੋਬ ਵਟਾ ਜਾਂਦਾ। ਇੱਕ ਦੁੱਭ ਲਾਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪਿੱਲੀ ਨਾਲ ਦੁੱਭ ਦੀ ਬੇਤ ਨੂੰ ਵਟਾ ਦੇਣੀ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ

ਚੇਤਰ ਦੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਬੇਪਰਵਾਹ ਜਿਹੇ ਖੜ੍ਹ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਤੇ ਅੰਗੂਰ ਦੀਆਂ ਵੇਲਾਂ 'ਤੇ ਪਿਆ ਬੂਰ ਸੁਰਜ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਰਨ ਨਾਲ ਹੀ 'ਪ੍ਰਾ ਛੁੱਟਿਆਂ ਸਾਰ' ਚੰਗੇ ਪਾਸੇ ਮਹਿਕਾਂ ਫੈਲਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿੱਚ ਮਿੰਨੀ-ਮਿੰਨੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਝੁੱਲਦੇ ਲੀਚੀਆਂ, ਆਡੂਆਂ ਤੇ ਅਨਾਰਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ 'ਤੇ ਆਈ ਛੁੱਲ ਇਉਂ ਜਾਪਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਪਵਨ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਧਰਤ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣ। ਚੇਤਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਵੀ ਭਰ ਜੇਬਨ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਰੂੰ ਨੂੰ ਢਾਣਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚੇਤਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਹੁੰਦੇ-ਹੁੰਦੇ ਸਰੂੰ ਦੀ ਫਸਲ ਪੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚੇਤਰ ਦੇ ਵਿਸਾਖ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਜੀਵਨ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਚੇਤਰ ਦੇ ਵਿਸਾਖ ਦੀ ਕਟਾਈ ਤੇ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੂਰ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁੰਦੀ ਵੱਡਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਚੇਤਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਫਸਲਾਂ ਪੱਕ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਪੱਕਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦੀ ਵਾਦੀ ਵਿਸਾਖ ਹੀ ਮੰਡੀਆਂ 'ਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਚੇਤਰ ਮਹੀਨਾ ਕਾਫੀ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੱਥੀਂ ਵੱਡੀ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਏ ਹੈਂ। ਚੇਤਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਵੱਡਾਂ ਵੱਟਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇਂ ਦੁਧਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਰਹ ਮਾਹ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:

ਚੜ੍ਹ ਪਿਆ ਚੇਤਰ ਸੁਹਾਵਾ, ਮਿੰਠੀਆਂ ਵਗਣ ਵਹਾਈ, ਬਾਗੀਂ ਕਿਡੀਆਂ ਬਹਾਰਾਂ, ਬੁਸ਼ੀਆਂ ਡਲ੍ਹੁ ਡਲ੍ਹੁ ਪਈਆਂ। ਕੰਤੇ ਆਣ ਸੁਣਾਈ ਕੋਈ ਕੁਚ ਤਿਆਰੀ, ਉਡ ਗਏ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਤੋਤੇ, ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਰਹੀਆਂ। ਹਾਏ ! ਚੇਤਰ ਮਹੀਨੇ ਕੰਤੇ ਕੀਤੀ ਤਿਆਰੀ; ਲੀਤੇ ਤਰਲੇ ਬਬੇਰੇ ਪੇਸ਼ ਕੋਈ ਨ ਗਈਆਂ। ਚੜ੍ਹ ਪਥਾ ਘੋੜੇ ਤੇ ਮਾਹੀ ਬਣਕੇ ਢੋਲ ਸਿਪਾਹੀ, ਤੁਰ ਗਯ ਦੂਰ ਮੁਹਿਮੀਂ, ਮੈਂ ਵਿੱਚ ਢੋਬਾਂ ਦੇ ਪਈਆਂ। ਚੇਤਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਆਈ ਫਸਲ ਦੇਖ

ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਏ ਕੁਝ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਣੀ। ਸਾਨੂੰ ਆਲਮੀ ਬਿਸਾਤ 'ਤੇ ਰਾਜੇ-ਰਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਹਿਮ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਿਆਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਆਓ, 130 ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਮੁਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਆਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਾਜ ਸੱਭਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਈਆਂ ਮੌਜੂਦੀ ਫਸਲਾਂ ਤੇ ਫਸਲਾਂ ਨਾਲ ਆਈਆਂ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਉਮੰਗਾਂ, ਨਵੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਡੀ ਅਰਥਹੀਣ ਹੋਈਆਂ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੰਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਅਰਥਹੀਣ ਹੋਈ ਜਿੰਦਗੀ ਅਰਥ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਨਿਭੇਵਦੀ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ: ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ

(ਸਫ਼ਾ 10 ਦੀ ਬਾਕੀ) ਅਸਟਰੋਲੀਆ ਨੂੰ ਟੋਮਾਹਕ ਕਰੁਜ ਮਿਸਾਈਲਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਕੁਆਡ' ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਆਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਸਲ ਦੀ ਉੱਚ ਦੁਸ਼ਕਾਲੀ ਸਭ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਕੁਰਸੀ ਛੱਠੇ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਸਥਿਰ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮੁਲਕ ਵਾਲੀ ਦਿੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਿੰਡਰ, ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਚੀਜ਼ ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਕਾਲਮ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਤਾਂ ਇਕਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

30 ਸਾਲਾ, ਵਿੱਡਸਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਕੂਲ ਆਫ ਮੈਡੀਸਿਨ ਤੋਂ ਐਮ. ਡੀ., ਕ੍ਰੋਗਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਕੂਲ ਆਫ ਮੈਡੀਸਿਨ ਤੋਂ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ, ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 5 ਇੰਚ, ਇਸ ਵਕਤ ਸੈਂਟਰਲ ਵੈਲੀ ਇਨ ਪੈਟਰਸਨ (ਕੈਲੋਫੋਰਨੀਆ) ਵਿੱਚ ਫੈਮਲੀ ਮੈਡੀਸਿਨ ਡਾਕਟਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਲੜਕੀ ਲਈ ਯੋਗ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਖ

Moon Indian Cuisine 510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੱਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

ਮੱਛੀ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਭ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ ਤੇ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ
ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਅਤਾਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੂਨ ਇੰਡੀਆਨ ਕੁਝੀਨ (ਹੈਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544

Contact: (Paul) 510-978-7170

www.moonindiancuisine.net

FAIRWAY BODY SHOP

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਡੈਂਟਿੰਗ ਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ
ਐਸਟੀਮੇਟ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ, ਹਫਤੇ ਦੇ 6 ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਸੇਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਨਿਵਰਵਾਰ ਤੱਕ-ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

Gurdial Aujla

1421 Industrial Parkway West #C
Hayward, CA 94644

Darshan Aujla

510-750-6116

510-538-2983

Raja

New Introducing
Chaat Corner

King of Sweets Now Presents

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸ਼ੁਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT
- FALUDA KULFI
- GOL GAPPE (PANI PURI)
- KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

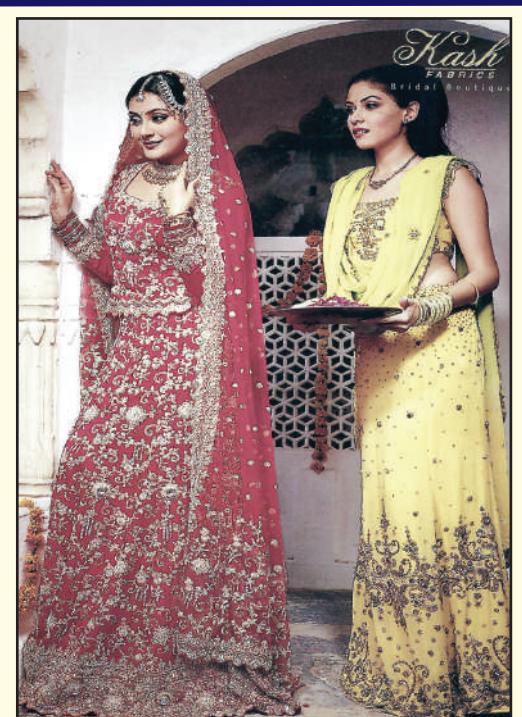
Phone : (510) 489-9100

Kash Fabrics

37 ਸਾਲ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਸਾਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ

1. Wedding Lehngas
 2. Mens wear-shervani
 3. Kurte Pajame
 4. Sharara Suits.
 5. Patiala. Suits.
 6. pression stove jewelery
 7. kids wear
 8. Turbans (paggan). 80 colors
1. ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਹੌਰੇ
 2. ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ
 3. ਕੁੜੇ ਪਜਾਮੇ
 4. ਸਰਾਰਾ ਸੂਟ
 5. ਪਟਿਆਲਾ ਸੂਟ
 6. ਗਹਿਣੇ
 7. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ
 - 80 ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪੱਗਾਂ

Kashmir Singh Dhugga
Gurjeet kaur Dhugga

kashfabrics@gmail.com

KASH FABRICS
29576 Mission Blvd
Hayward, CA 94544
510-538-1138

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details

Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal
D.D.S.

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.
YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

www.uppal dental.com

Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੋਫੋਰਨੀਆ
ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਿੱਲਾ ਤੇ
ਵੱਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

lunch buffet everyday
fresh jalebian every day

DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316

ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਲਈ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧ

5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538

510-773-8810

Quick Lube & Smog

We rent
U-HAUL

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544

PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੈਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ,
ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲੱਹਿੰਗ ਅਤੇ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ
ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਾਨੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੇ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ
ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS

Watches (Seiko, Citizen & Swistar)

Shavers & Trimmers

Cellular Phones

Onkar Singh Saini

5156 Mowry Ave. Fremont. CA 94538

Tel- 510-797-7111

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਬੀ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮਾਡਲ ਢੱਕਵਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸੂਬਵਾਨ ਹਲਕਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨ ਜਬੇਬਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਖੇਤੀ ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਲਹੇਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਉਪਲੱਬਧਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲ ਕੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮੇ ਬਚਾਏ ਜਾਣ। ਖੇਤੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਆਧਾਰਿਤ ਉਦਯੋਗ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਕ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਝ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਿਹ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਲਾਂਬਦਾ ਕਾਂਗੜੀ ਦੇ ਸਫਲ ਮਾਡਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਡਲ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅਪਨਾਉਣੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾ, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਐਗਰੋ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਵਿਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਖੇਤੀ ਅੰਦੋਲਨ 2020-21 ਵਿਚ ਜ਼ੰਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਪੈਪਸੀ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ 1989-91 ਅਤੇ 2003-04 ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਐਗਰੋ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਦੇ ਫੇਲ੍ਹ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦਾ ਕੌੜਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਖੇਤੀ ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਲੋਂ ਰੱਖ ਕੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਪੇਨ ਦੀ ਮੌਡਾਗਾਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪਾਲ੍ਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਅਤ ਕਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਨ੍ਹਾਂ ਥੋਨਾਂ

ਮਾਡਲਾਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਬਲਦੇਵ ਦੁਹਤੇ ਨੇ ਵੀ 6 ਮਾਰਚ ਦੇ
ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਾਡਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ
ਵਖਰੇਵੇਂ: ਲਾਂਬਤਾ ਕਾਂਗੜੀ ਅਤੇ ਮੌਡਰਾਗਨ ਮਾਡਲ
ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਲਾਂਬਤਾ ਕਾਂਗੜੀ ਦੇ
ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ
ਬੈਂਕ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿਅਕਾਸਿਤ ਕਰਾਉਂ
ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹਣ ਅਤੇ ਫਲਸਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ,
ਵਹਾਈ ਅਤੇ ਸਪਰੇਅ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ
ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਤੀ ਵਾਸਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਦਾਂ ਅਤੇ ਰੂੜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਸਹਿਕਾਰੀ
ਸੁਸਾਇਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੰਡੀਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ
ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਗੋਹ ਖਰੀਦ ਕੇ ਬਾਇਚਿਗੈਸ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ
ਹੈ ਅਤੇ ਸਸਤੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਹਰ ਘਰ ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਬਿਮਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਹੂਲਤ ਵਾਸਤੇ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ।
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਚਾਰ ਕੰਮ ਨਿਧੁੰਨਤਾ
ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ, ਖੇਤੀ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਧਨ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਹੀਆ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ; ਦੂਜਾ, ਖੇਤੀ ਉਪਜ
ਦੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਤੀਜਾ, ਬਾਇਚਿਗੈਸ
ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਵੇਚਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੌਥਾ, ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਦੀ ਸੁਹੂਲਤ
ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਇਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ
ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਟੀਮ ਵਿਚ ਮਰਦ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ
ਕੌਮਤਾਨ ਸਮਾਲੂਪ ਹਨ। ਇਹ ਟੀਮ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਿਹਾਂ

ਦੇ 10 ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਹਨ: ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਬਗੈਰ ਭੇਦਭਾਵ ਬੁੱਲਾ ਦਾਖਲਾ; ਜਮਹੂਰੀ ਸੰਗਠਨ; ਕਿਰਤ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ; ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਖਾਮਾ; ਇਕ ਸਹਾਇਕ ਸਾਧਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ; ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮੂਲੀਅਤ; ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜਿੱਹੇ ਨਿਯਮ; ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਭਾਈਚਾਰਾ; ਸਮਾਜਿਕ ਉਬਦੀਲੀ ਵਾਸਤੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ; ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆ ਤੇ ਖੋਜ ਦਾ ਪਸਾਰਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਨ: ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਲਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਰਨਾਂ; ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ; ਧਨ ਦੌਲਤ ਦੀ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੰਡਣ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ; ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਵਾਇਉਣ ਤੇ ਖੋਜਕਾਰੀ ਨਾਲ ਨਵੀਨਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ। ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਵਾਨ, ਨੌਮ ਚੌਮਸਕੀ ਨੇ ਮੌਡਰਾਗਨ ਨੂੰ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਬਦਲਵਾਂ ਮਾਡਲ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਡਲ ਸਾਂਝੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਮਾਡਲ ਹੈ ਜਿਹਾਡਾ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲਾਂਭਤਾ ਕਾਂਗੜੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਡਰਾਗਨ ਦੇ ਮਾਡਲ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜੇਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਲੋਤ ਹੈ ਖੇਤੀ ਦਾ ਟਿਕਾਉ ਵਿਕਾਸ, ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰੰਦ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ-ਪੱਖੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ ਕੇ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨਾ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਦਖਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਆਫਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਕ ਬਦਲਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਰਾਜ ਐਗਜ਼ੋਪੈਟਿਗ ਅਤੇ ਮੰਜ਼ੀਕਰਨ ਦੀ ਥਿਸ਼ਨਸ਼ਾ ਹੈ।

ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੋਆਪ੍ਰੋਟਿਵ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਮਯਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੋਆਪ੍ਰੋਟਿਵ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਸਮਹਿਰਾਂ ਦਾ ਪਸਾਰਾ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਆਪ੍ਰੋਟਿਵ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪੰਜਾਬ ਕੋਆਪ੍ਰੋਟਿਵ ਸਮਾਈਟ ਐਕਟ 1961 ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿਡ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਾਤ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਹੁਣ ਬਦਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪਸਾਰ ਨਾਲ ਸਾਖਰਤਾ ਕਾਫੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਖਾਤਾ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਲਹਿਰ ਨੇ ਲੋਕ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਵਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤਾਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਚੇਤ ਹਨ। ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਪਰਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੁਚਾਰੂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਲ

ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀ
ਮੈਂ ਬਰਸ਼ਿਪ
ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਸਮੇਂ ਦੇ
ਅਨਕਲ ਹੈ।

— =
ਸਰਕਾਰੀ
ਆਡਿਟ ਨੇ
ਕੋ ਆਪ੍ਰੈਲ ਵਿਖੇ
ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਜਕ੍ਰੀ
ਤ੍ਰਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਹ ਮਹਿਕਮਾ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲੋਂਕੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਸਨ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰ ਕੇ ਨਵੇਂ ਨਿਰੀਖਨ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬਜਨਾਲੀਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਆਡਿਟ ਤੋਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

कर देणा चाहीदा है। इह कंम चारटरड अकाउंटेंटों ने करना चाहीदा है। सिरदृ मिक्रोसॉफ्ट दी मुरठ विच गी सपैसल मरकारी आडिट करना चाहीदा है। मरकारी आडिट ने हर जगा सख्ती नाल लागू करना बसडीवादी यारना सी जिस उत्तरित हर सहिरी ने बेईमान समझिआ जांदा सी। इस यारना विचे बाहर निकल के क्रॉआप्टिव मुसाइटीआं दी खुदमुख्तिआरी काइम करके इन्हों ने क्रॉआप्टिव मियांडों अनुसार कंम करन दी लेत है। इस नाल महिकारी लहिर उपर बही जकड़ खड़म हो सकदी है। इस तों इलावा किसानों दीआं जघेबंदीआं अडे अगांवद्यु किसानों नाल विआपक मस्वरा कर के होर सेधां वी कीटीआं जा सकदीआं हग्न। क्रॉआप्टिव ऐक्ट विज सेधां कतके

ਇਸ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਧਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਕੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਾਂਬਡਾ ਕਾਂਗੜੀ ਦੇ ਸਫਲ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ 12000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 4000 ਕੋਆਪ੍ਰੋਟਿਵ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੋੜਦਿਆਂ ਕਾਫੀ ਪੂਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਫਲਸਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇ ਚੇਨ ਸਮੇਤ ਭੰਡਾਰੀਕਰਨ ਦਾ ਇੱਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ, ਪ੍ਰਚੂਨ ਦੇ ਵਪਾਰ, ਵਿੰਦਿਆ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰੂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪ-ਸਕੋਲਿੰਗ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਆਰਥਿਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਸਮੇਤ ਕਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੀਅਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਸਾਰਬਕ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤ ਕੇ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਡਾਇਟਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚ ਮੌਟੇ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ- ਭਵਿੱਤ

ਪੜ੍ਹੋ ਰਹੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਜੰਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਲੋਕ-ਸਮੂਹ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿੰਨ੍ਹਕਰ ਸਥਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਕਰੇਨ 'ਤੇ ਰੂਸ ਦਾ ਹਮਲਾ ਹੋਣਾ ਕਾਰਨ ਪਰਤੇ ਸਨ; ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਬੁਝੀ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਏ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਜੰਗ ਦੇ ਖਤਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 1100 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਦੱਤਾਂ ਵਿਖੇ ਪਾਂਘੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜੇ ਕੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਮਿਆਸੀ ਇੰਡੀਆ-ਸ਼ਕਤੀ ਦਿਖਾਉਣੀਆਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਸਥਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਮਤਿਹਾਲ 'ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੈਡੀਕਲ ਗਰੈਜੂਏਟਸ ਪ੍ਰੀਭਿਆ (Foreign Medical Graduates Examaiton) ਵਾਲਾ

યુવરેક તેં ખરતે વિદ્યારથી- ડાય્ઝિટલ બારે ચિત્રા

ਤੁਸੁ-ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਯੂਕਰੇਨ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ਼ ਵਿਚ ਪਰਤਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਚਿੱਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਰਵਰੀ 2022 ਵਿਚ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਭਗ 18000 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਕਰੇਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਗਏ ਸਨ। ਮਾਰਚ 2022 ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਮੈਡੀਕਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ਼ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕਰਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਮੁੰਹੀਂ ਤੱਤ ਸਲਵੇਕ ਦਿਨ ਪੈਂਡੀਕੁਲ ਜੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਹੇ

ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਦੀ
ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿਚ
ਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ
ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਵਾਦਿਦਿਆਂ ਨੂੰ
ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਜੇ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਗੁਆਂਡੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਦਾਖਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਬਾਂਹਾਂ ਨਹੀਂ ਫਟ ਸਕੀ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿੱਖਿਆਕੀਲ ਰੂਪੀ ਹਾਂ।

ਪੁਰਬੀ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਭਾਜਪਾ

ਬਾਰਤ 'ਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਨਵਾਂ ਮੌਤ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੁਰਬ-ਉਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਨਵੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੈਮਕਾਰ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਤੇ ਨਾਗਲੈੜ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਸੱਤਾ 'ਚ ਵਧਾਅ ਪਰਡਿਆ ਤੋਂ ਮੇਖਲਿਆ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਐਨਪੀਪੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਆਏ 180 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਅਰਥ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਹੋ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੌਤੀ ਦੇ ਕਰਿਸ਼ਮੇ 'ਤੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮੌਹਰ ਲਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੌਤੀ ਦੀ ਲਗਤਾਰ ਵਧਦੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਗੈਰ-ਰਵਾਇਤੀ ਗੜ੍ਹਾਂ 'ਚ ਵੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਧਣ 'ਚ ਮਦਦਗਾਰ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2014 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 90 ਫੀਸਦੀ ਸੀਟਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ 60 ਫੀਸਦੀ ਇਲਾਕੇ 'ਚੋਂ ਮੀਲੀਆਂ ਸਨ। ਫਿਰ 2019 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਇਹ ਭੁਗੋਲਕ ਦਾਇਰਾ ਹੋਰ ਵਧਿਆ। ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰੁਝਾਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਆਧਾਰ 2024 'ਚ ਹੋਰ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੌਤੀ ਦੀ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਮੁਹਿਮ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਧਰਾਤਲ 'ਤੇ ਉਤਰੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੰਵਾਰਿਆ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੂਰਾਡ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਯੋਜਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾਗਲੈੜ ਦੇ ਜਨਜਾਤੀ ਇਲਕਿਆਂ 'ਚ 'ਹਰ ਘਰ ਜਲ' ਯੋਜਨਾ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਿਆਉਣ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦੀ ਪੱਟੀ' ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਕਸ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਆਲ ਇਡੀਆ ਪਾਰਟੀ ਬਣਨ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਟਿਪਰਾ ਮੌਤੀ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਭਾਵਨਾਤਮਿਕ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਜਪਾ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਚੁਕਾ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰੀ ਜ਼ਿਹੀਆਂ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਕੁਝ ਹਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਦੂਜੇ ਖੇਮੇ ਦਾ ਵੀ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦੇਬਰਮਾ ਜਨਜਾਤੀ ਟਿਪਰਾ ਮੌਤੀ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋਈ ਤਾਂ ਜਵਾਬ 'ਚ ਬੰਗਲੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਭਾਜਪਾ ਪਿੱਛੇ ਚੁਟ ਗਿਆ। ਮੌਤੀ ਦੀਆਂ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀ ਜੁਗਲਬੰਦੀ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਜਿਤ ਦਾ ਜਾਵੂਈ ਮੰਤਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੁਹਾਟੀ ਤੋਂ ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਤੱਕ ਚੌਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੜਕਾਂ ਆਵਾਜਾਈ ਆਸਾਨ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ

ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਘਰੇਲੂ ਚਿੜੀ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੰਛੀ ਹੈ ਜੋ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਡਾਂ ਤੇ ਖੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਆਲੂਣਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਵੱਧ ਰਹੇ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ, ਪ੍ਰਦੁਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਪੰਛੀ ਲੋਪ ਹੋਣ ਦੀ ਕਗਾਰ 'ਤੇ ਪੁੱਛ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਪੰਛੀ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਘਰੇਲੂ ਚਿੜੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ-ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਚਿੜੀ, ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਗੌਰਗਾ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਪੈਰੇ ਆਇਆ। ਇਹ ਪੰਛੀ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਹ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਰੇਲੂ ਚਿੜੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੁਸ਼ਿਅਰ, ਖੂਬਸੂਰਤ ਤੇ ਛੋਟਾ ਪੰਛੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਖੰਭ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਚੁੱਝ ਪੀਲੀ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਭੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਹਲਕਾ ਸਲੇਟੀ-ਕਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਲੇ ਪੱਥੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਰ ਚਿੜੀਆਂ ਮਾਦਾ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਕਰਸਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਵਭੋਸੀ ਪੰਛੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੀਜ, ਅਨਾਜ, ਫਲ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਆਦਿ ਇਸ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਚਿੜੀਆਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਡਾਂ, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਪੁਲਾਂ ਅਤੇ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋੜਾਂ ਤੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਲੂਣੇ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਚਿੜੀਆਂ ਹਰ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਲਚਕਦਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 4 ਤੋਂ 7 ਸਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚਿੜੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਝੁੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਉਡਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੰਛੀ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਪੰਛੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਚਿੜੀ ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੋਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਭਾਵ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਲੂਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਬਲਦਾਂ ਜੀਵਨਸੈਲੀ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਘਰੇਲੂ ਚਿੜੀ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਕਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਘਰੇਲੂ ਚਿੜੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਚਿੜੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਦਿਨ ਭਰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਇੱਕ ਵੀ ਚਿੜੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਘਰੇਲੂ ਚਿੜੀ ਸਹਿਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਵਧੇਰੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਪ੍ਰਦੁਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੋਰ-ਸੁਰਾਬਾ ਇਸ ਨੂੰ ਰਸਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਸੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਬੀਜ ਤੇ ਕੀਤੇ-ਮਕੌੜੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਰਸਾਇਕ

ਅਗਰਤਲਾ ਦਰਮਿਆਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਉਡਾਣ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਵੋਟਰ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਇਸੇ ਗੰਗਾ ਨੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਸ ਰਹੇ ਕਾਂਗਰਸ-ਬੱਬੋਧੀ ਗਠਜੋੜ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਬੜੁਤ ਦਿਵਾਈ।

ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਅੰਕ ਗਣਿਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੈਮਿਸਟਰੀ ਮਾਨੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਲੋਕ ਫਤਵੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੇਮੇਲ ਗਠਜੋੜ ਨਾਲ ਜੁਤਿਆ ਹੈ। ਬੇਮੇਲ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ

ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਬੱਬੋਧੀ ਦਾ ਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੋਟਰ ਜੁੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਟੁੱਟ ਗਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਗਲਾ 'ਚ ਇਣਹੁੰਦ ਅਤੇ ਬੱਬੋਧੀ ਕੇ ਕਦੇ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਕੋਰਲ 'ਚ ਕਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਬੱਬੋਧੀਆਂ ਦੀ ਦਾਲ ਇਕੱਠਿਆਂ ਗਲਣ ਤੋਂ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 'ਚ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਸੈਂਕਟਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਇਹ ਅੰਕਤਾ ਛੁਹਣਾ ਦੂਰ ਦੀ ਕੌਡੀ

ਸ਼ਾਹ ਵੋਟਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਕ ਦੀ ਮਿਕ ਕਵਾਇਦ 'ਚ ਆ ਮਿਕ ਤੋਂ ਵੋਟਰ 'ਤੇ ਵੋਟਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪਸੰਦ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਵੋਟਰ ਅਪਵਾਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸੂਰਤ 'ਚ ਜਦੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੋਟਰ ਮੌਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਰੋਧੀ ਖੇਮੇਵਾਲ ਦੇਖਣਗੇ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਦਾ ਸੀਮਾਕਿਰਨਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਉਥੇ ਕੋਈ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿਸੇਗਾ। ਕੌਮੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੋਟਰ ਫੋਟੋ-ਮੋਟੋ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨੇਤਾ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਨਿਚਰ ਮੌਤੀ ਇਸ ਮੁਰਚੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅੱਗੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ

ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ 'ਸੋਹਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਨੀ ਸਈਓ'। ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੇਲੇ ਬਸਤੀਵਾਈ ਹਾਕਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੰਡ ਕੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਗਏ। ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਨੰਬਰ 1966 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟੋਟੇ ਕਰ ਕੇ ਅਜੇਕਾ ਲੰਗਤਾ ਪੰਜਾਬ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲੇ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਰਾਜੀਵ-ਲੋਗੋਵਾਲ' ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਤਕ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਵਫ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਲਾਕੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਖੋਲ ਲਏ। ਇਸ ਦੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਰਜ ਦੀ ਪਟਰਾਈ ਬਣਨ ਨੂੰ ਤਰਸ ਗਈ ਹੈ। 'ਪੰਜਾਬ ਜੀਦਾ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅੰਤੇ' ਦਾ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸਾ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਵਿਲਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਅਜੇਕੇ ਪੰਜਾਬ ਜਿਸ ਦੀ 553 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸਰਹੱਦ ਹਮਸਾਏ ਮੁਲਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਕੈਰੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਦੇਖਦੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਬੇਸੂਮਾਰ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਚਲਾਉਣਾ ਕੋਈ ਖਾਲਾ ਜੀ ਦਾ ਵਾੜਾ ਨਹੀਂ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਵਾਹਿਸ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ 75 ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੋਹੀ ਹੱਥੋਂ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਲੱਟਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਟਿਆ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, 14-15 ਸਾਲ ਰਾਜਕੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਾਜਕੀ ਅੱਤੱਤਾਵਾਦ ਰਾਹੀਂ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ, ਤਸਕਰਾਂ, ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ, ਮਾਫ਼ੀਆ ਰਜ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਲਗਪਗ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਨੱਧਿਆ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਹਰ ਜੰਮਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਲੱਖ-ਸਵਾਲ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੁੱਟਣ ਅਤੇ ਕੁੱਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਸਤੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਵੇਟਰਾਂ ਨੇ ਵਗਾਹ ਕੇ ਬਾਹਰ ਮਾਰਿਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ। ਉਸ ਨੇ 117 ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ 92 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਡਾ ਫੇਰੂ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ 18, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਰਮਨਾਕ 3, ਭਾਈਵਾਲ ਬਸਪਾ 1, ਜਾਜ਼ਪਾ 2, ਆਜ਼ਾਦ 1 'ਤੇ ਸਿਮਰ ਗਏ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ 16 ਮਾਰਚ 2022 ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਟੋਟਲ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਤੇ ਮੱਕਿਆਚਾਰਕ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਭਿਸਟਾਚਾਰ ਰਹਿਤ, ਜਵਾਬਦੇਹ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ, ਵੀਆਈਪੀ ਕਲਚਰ ਰਹਿਤ ਗਲੀਆਂ-ਮੁਰੱਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਕੀਤਾ। ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਲਹਿਰ 'ਚ ਨਿਕਲੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਸਾਬਕਾ ਆਈਆਰਐਸ

ਅਫਸਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜ਼ਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾਂ ਵੱਲੋਂ 26 ਨੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਗਿਠਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੰਡਰ 'ਤੇ 'ਸਵਰਾਜ' ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕੇ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਜਨਤਕ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ। ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 300 ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਮਹੀਨੇ ਮੁਫ਼ਤ ਦੇਣਾ, 26797 ਨੰਕੀਆਂ ਦੇਣਾ, ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਂਡ ਸਬੰਧੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ 70000 ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ। ਉਸ ਵਿਚ 5 ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ, ਸਾਬਕਾ ਬਦਨਾਮ ਡੀਜ਼ੀਪੀ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲੋਗ ਦੇਸ਼ ਸਾਬਿਤ ਹੋਣਗੇ, ਜਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗੀ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਲਾਂ ਤੇ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿਦਰ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਘੁਟਾਲਾ ਕੇਸਾਂ ਵਾਂਗ ਗਵਾਹਾਂ ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਿਬੰਧ ਜਾਣਗੇ?

ਭਿਸਟਾਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਐਸੀ ਪਹਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਭੂਸਣ ਆਯੁ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸੋਤ, ਸੰਦਰ ਸਾਮ ਅਰੋਤਾ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੰਤਰੀ, ਸੰਜੇ ਪੋਪਲੀ ਆਈਏਐਸ, ਅਸ਼ੋਸ ਕੁਪੂਰ ਏਆਈਜ਼ ਆਦਿ ਜੇਲ ਭੇਜੇ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ, ਕੱਪਟਨ ਅਮਰਿਦਰ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਪੀ ਸੋਨੀ, ਬਹੁਮ ਮਹਿਦਾਰ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕਾਂਗ, ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ, ਸਰਜੀਤ ਵਿਲੋਂ, ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋ, ਸੰਗ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜ਼ੀਆਂ ਆਦਿ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ, ਕੁਸਲਦੀਪ ਕਿੱਕੀ, ਮਦਨ ਲਾਲ ਜਲਾਲਪੁਰ, ਬਰਦੰਸ਼ਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਾਹਤਾ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵੈਦ, ਸਤਿਕਾਰ ਕੌਰ ਆਦਿ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਕਈ ਆਈਏਐਸ, ਆਈਪੀਐਸ, ਪੀਸੀਐਸ ਅਫਸਰ ਵਿਜ਼ੀਲੈਸ ਦੇ ਰਾਡਾਰ 'ਤੇ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਭਿਸਟਾਚਾਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਵਿਜੈ ਸਿੰਗਲਾ ਜੇਲ ਭੇਜਿਆ ਜੋ ਹੁਣ ਜਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ, ਵਿਧਾਇਕ ਅਨਮੋਲ ਰਤਨ ਜੇਲ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਸਰਾਰੀ ਕੈਬਨਿੱਟ 'ਚ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਭਿਸਟਾਚਾਰੀ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਡਾਰ 'ਤੇ ਹਨ। ਟੀਈਟੀ ਦਾ ਪੇਪਰ ਲੀਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰੈਫੈਰੇਟ ਡਾ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ. ਰਵਿਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ ਟੰਗ, ਭਾਵ ਮੁੱਤਲ ਕੀਤੇ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੇਤ-ਬਨਗੀ, ਕੋਬਲ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਲੈਡ, ਨਸ਼ਾ, ਜੇਲ੍ਹ ਗੈਂਗਸਟਰ ਮਾਫ਼ੀਆ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਰੇਤ-ਬਨਗੀ ਅਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ। ਰੇਤ ਥੱਡਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ 5 ਰੁਪਏ ਕਿਉਂਬਕ ਛੁੱਟ ਰੋਟ ਫਿਕਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੈਕਤੇ ਏਕੜ ਜਮੀਨ ਛੁਡਵਾਈ ਹੈ ਪਰ ਵੱਡੇ ਮਗਰਮੱਡਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੀ। ਵੱਡੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਿਫ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਰਜ ਅੰਦਰ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਬਦਤਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਮੁਸੇਵਾਲਾ, ਨੰਗਲ ਅੰਬੀਆਂ, ਸੁਧੀਰ ਸੂਰੀ ਸਿਵ ਸੈਨਾ ਆਗੂ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿਸ ਕੈਨੇਡਾ ਆਦਿ ਦੇ ਦਿਨ-ਦਿਹਾਤੇ ਕਤਲ, ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਦੇ 9 ਕਤਲ ਅੱਜ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗਿਫ਼ਤ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਐਨਾਰਾਈਜ਼ ਦੀ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ, ਲੁੱਟਾਂ-ਬੋਹਾਂ, ਵਿਜ਼ੀਲੈਸ ਭੱਡਕਾਰਟ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮ, ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ ਭੱਤਾ ਸਕੀਮ ਠੱਪ ਹਨ।

ਸਰਹਾਲੀ 'ਤੇ ਆਰਪੀਜ਼ੀ ਹਮਲੇ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਨਸ਼ਾ ਲੱਦੀ ਡਰੋਨ ਰੁਕ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਹੇ। ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਕਤਲ, ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ, ਨਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੋਬਾਈਲ ਸਪਲਾਈ ਕੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ? ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਗੁਰਿ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ? ਜਿਸ ਦਿਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਸੰਮੇਲਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਅੰਮਿ-ਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਗੋਡਿਆਂ ਬੱਲੇ ਨੱਪ ਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਅਪਣਾ ਬੰਦਾ ਛੁਡਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਕਲਚਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਕੋਜ਼ੀਵਾਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਅਤਿ ਮੰਦਭਾਗ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਰੂ ਹੈ। ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਪਿਛੋਕਤ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਮੇ

ਮੁਕਾਫ਼ਾਖੇਰੀ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਲੜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਜੀਗਾਂ

ਅਭੀਜੀਤ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ

ਬਿਨਾਂ ਸੱਕ ਇਨਸਾਨੀ ਤਹਿਜ਼ੀਬ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੱਕਾ ਕਾਰਕ
ਤੇ ਭੁਖੀ ਜੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਤੇ ਇਨਸਾਨੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ
ਕਿਸੇ ਪੱਧਰ, ਦੌਰ ਅਤੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ
ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਵਾਲ ਇਹ
ਹਨ: ਜੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੌਣ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਹਾਦੇ ਲਈ
ਕਰਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ
ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹੋ ਜਵਾਬ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਬਹੁਤ
ਸਾਰੇ ਅਰਥ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ
ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਜ਼ਬ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ
ਅਣਗਿਣਤ ਕਾਰਕ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਇਸ ਗੱਲ ਉਤੇ
ਮੁਨੱਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ
ਕੌਣ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਵਾਜ਼ਬ
ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਰਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ 40 ਵੱਡੇ ਹਮਲੇ ਕਿਉਂ
ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਟੇ ਵਜੋਂ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਤੱਤਪਾਂ,
ਟਰਕਾਅ ਅਤੇ ਜੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ 1947
'ਚ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨੀ ਹੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸਰਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ
ਇਕ-ਦੂਜੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਦੇ ਪਭਾਵ
ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਹਨ: ਜੰਗ ਵਿਚ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ
11 ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਵਾਂ ਦੀ ਆਲਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ
ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬਲੈਕਜ਼ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਪਛਾਣ
ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੰਗ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੌਜਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਭਰਿਆ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵੰਨਗੀਆਂ ਇੰਝ ਹਨ: ‘ਖਾਨਾਜ਼ਗੀ’ (ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ 1861-65 ਦੀ ਖਾਨਾਜ਼ਗੀ); ‘ਅਧੂਰੀ ਜੰਗ’ (ਕੋਈ ਅੰਤਰ-ਮੁਲਕੀ ਜੰਗ ਜਿਹੜੀ ਬਾਵਾਂ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਸਰਹੋਦੀ ਟਕਰਾਅ); ‘ਅਨਿਯਮਿਤ ਜੰਗ’ (ਜਿਹੜੀ ਨਿਯਮਿਤ ਜੰਗ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਬਗਾਵਤ/ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ); ‘ਵਾਜ਼ਬ ਜੰਗ’ (ਅਜਿਹੀ ਜੰਗ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਖਲਾਕੀ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਦੇ ਹੋਣ, ਜਿਵੇਂ 1971 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹਕੂਮਤ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ); ‘ਮਿਲੀ-ਜੁਲੀ ਜੰਗ’ (ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗਰੁੰਪ ਬਨਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰ); ‘ਮੁਕੰਮਲ ਜੰਗ’ (ਜਿਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਦੋਹੀ ਪਾਸਿਉਂ ਪੂਰਾ ਮੁਲਕ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਖਿਲਾਫ ਫਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ: 19ਵੀਂ ਤੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਐਲਸੇਸ ਤੇ ਲੋਨੇਨ ਲਈ ਹੋਈਆਂ ਫਰਾਸ ਤੇ ਜ਼ਰਮਨੀ ਦੀਆਂ ਲਤਾਈਆਂ); ‘ਨਿਜੀ ਜੰਗ’ (ਜੰਗੀ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਤਾਈਆਂ); ‘ਨਿਯਮਿਤ ਜੰਗ’ (ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ); ‘ਇਨਕਲਾਬੀ ਜੰਗ’ (ਫਰਾਸ ਦੀ ਕੁਝਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਰੂਸੀ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲੇ) ਅਤੇ ‘ਹਮਲੇ ਦੀ ਜੰਗ’ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ 1947, 1965, 1971 ਤੇ 1999 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ 1962 ਵਿਚ ਕੀਤਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ
ਜਾਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ
ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਤੋਂ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ
ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ
ਹੋਵੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਕੇ 5-7 ਸਾਲ ਮਿਹਨਤ
ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਚੰਗੀ
ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 5-
7 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ

ਗੁਰਿਦਰ ਕਲੇਚ

ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ 'ਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੋਥੇ ਕਰਨਾ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਕੋਈ ਦੌਸਤ, ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਅੰਦਰ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਲਗਪਗ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਫੀਸ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਫੀਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਘਰ, ਕਰਿਆਨੇ, ਸਬਜ਼ੀ ਆਦਿ ਦਾ ਖਰਚਾ, ਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣਾ ਆਦਿ ਵੱਡੇ ਖਰਚੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਕਿਲਡ ਵਰਕਰ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਠੀਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੰਮ ਮਿਲ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰੇਟ ਜਿਹਤਾ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ

ਹਮਲਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ 1950 ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਉਲੰਘਣ)।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਕਾਰਨ ਤੇ ਉਕਸਾਵੇ ਜੋ ਵੀ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਅੱਠਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਵਜ੍ਹ 'ਪਾਣੀ ਲਈ ਜੰਗ' ਵਜੋਂ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਟਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਜੰਗਾਂ ਵਜੋਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਬਰਾਨੀ/ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਧਾਰਿਤਾ - ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਵਿਸਾਲ ਸਿੰਘੂ ਦਰਿਆ ਵਗਦਾ ਹੈ -

ਹਾਕਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ, ਰੁਤਬੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ
ਦੀ ਮੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ ਜਿੱਤਾਂ ਵਜੋਂ
ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਬੀਤੀਆਂ ਚਾਰ
ਸਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪੱਧਮ ਦੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਬਹੁ-ਆਯਾਮੀ ਖੇਤਰ
ਵਿਚ ਵੰਨਸਪੱਥਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 19ਵੀਂ
ਸਦੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਤੋਂ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ
ਨੂੰ 'ਧੋਖਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਜੰਗ' ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ
ਕਰੋਬਾਰ, ਨਕਦੀ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੁਨਾਫ਼ੇ
ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਜੰਗ।

ਅਮਰੀਕੀ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਸਮੈਡਲੀ ਬਟਲਰ

ਟਾਪੂ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਦਿਓ-ਕੱਦ (ਅਮਰੀਕਾ) ਵੱਲੋਂ ਦਬਾਏ ਜਾਣ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹੋਲ ਸਬੰਧੀ ਹੈਰਾਨੀਜ਼ਨਕ ਇਕਬਾਲਨਾਮੇ ਵਿਚ ਬਲਤਰ ਨੇ ਅਫਸੋਸ ਜਤਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤੇਲ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਮੈਕ੍ਰਿਸਕੋ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾ ਦਿਤਾ; ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਟੀ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਮਾਲੀਆ ਉਪਜਾਊਣ ਲਈ ਹੈਤੀ ਤੇ ਕਿਉਥਾ ਨੂੰ 'ਸੰਘੜ' ਬਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਰੀਬ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਕੇਂਦਰੀ ਅਮਰੀਕੀ ਗਣਰਾਜਾਂ ਦੀ ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ (ਨਿਊਯਾਰਕ ਕੇ ਲੋਅਰ ਮੈਨਹਟਨ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਇਕ ਸੜਕ ਜਿਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਢਫ਼ਤਰ ਹਨ) ਦੇ ਛਾਇਦੇ ਲਈ ਲੱਟ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ, “ਮੈਂ ਬਰਾਉਨ ਬਰਦਰਜ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਨਿਕਾਰਾਗੂਆ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡੋਮੀ-ਨਿਕੀਅਨ ਰਿਪਬਲਿਕ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਚੀਨੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ।”

ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਜੰਗਾਂ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ 1940 ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸਟਨ ਚਰਚਿਲ ਦੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬੋਲਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ: ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਕਈ ਕਰੋਡਾਂ, ਮਰੇ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾ (ਲੋਕਾਂ) ਦੀ ਕੀਮਤ ਉਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇੰਨਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਮਾਇਆ।

ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉ ਅਸੀਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾ (ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਇਕ ਸੂਬਾ) ਦੇ ਜਨਰਲ ਕਾਰਲ ਵੈਨ ਕਲੋਜ਼ਵਿਜ਼ (Prusisan General Carl von Clausewitz) ਦੇ ‘ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜੰਗ’ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤਹਿਤ ਚੱਤਰਫਾ ਅਗਜ਼ਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਰੀਕਾ ਵੱਖਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦਿੜ੍ਹੇ ਇਗਦਾ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਸਿੱਟਾ ਉਹੋ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ - ਮੁਨਾਫਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਡਰੈਗਨ (ਚੀਨ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਪੱਛਮ ਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਥਿੱਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਰਗੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਲਤਨ ਦਾ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਦਬਦਬਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਛਮ ਵਰਗੇ ਜੰਗੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੱਕ ਹੋ ਕੇ ਚੁਨ੍ਹ ਦੇਂਨੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏਸੇਪੀ ਟੇਲਰ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ: “ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਬਣਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਲੜਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਭੇਤ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਜੰਗ ਨਾ ਲੜਨ (ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੜਨ) ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।” ਪਰ, ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਬ ਤੇ ਪੱਛਮ ਦੇ ਜੰਗਜ਼ੂ, ਜਿਹੜੇ ਕੁਝ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਦੱਲਤ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਭੁਖੇ ਹਨ, ਇਸ ਸਿਆਹਘ ਭਰੀ ਸਲਾਹ ‘ਤੇ ਕੰਨ ਧਰਨਗੇ? ਕਦੇ ਨਹੀਂ।

ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੱੜ ਨੂੰ 'ਦਰ ਦੇ ਢੋਲ ਸੁਹਾਵਲੇ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੜਾਈ ਕਰਨੀ, ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਕਈ ਵਿਭਿੰਨ ਮੰਜ਼ੂਰੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੈ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਘਟ ਗਈ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸੁਣਾ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਥੇ ਇਲਾਜ ਮੁਫ਼ਤ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸੱਚਾਈ ਦਿਤੀ ਵੀ ਕਿ ਚਾਕ ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਦਾ ਚਿਕਿਤਸਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੈਂਕਾਂ, ਆਡੂਡੀਆਂ ਆਦਿ ਤੋਂ
ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਦੇ ਖਰਚੇ ਤੋਂ
ਕਰਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਛਿਕਰ ਦਿਮਾਗੀ ਬੋਝ 'ਚ ਵਾਧਾ
ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਹਿਰਾਂ
'ਚ ਵਸੋਂ ਇੰਨੀ ਵਧ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਦਫ਼ਤਰਾਂ 'ਚ ਕੰਮ
ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲਾਈਨਾਂ 'ਚ ਖੜ੍ਹਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਤਕਾਂ 'ਤੇ
ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਭੀਤ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੀ ਕਾਢੀ ਵਧ ਚੁੱਕੀ

ਦੇ ਕੇ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਕੁ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਮੁਫ਼ਤ ਹੈ ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬੱਧੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਠੰਡੇ ਘੱਟ ਪੈਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਠੰਡੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਗਰਮੀ ਦੀ ਮੌਸਮ ਘੱਟ ਅਤੇ ਸਰਦੀ, ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਮੌਸਮ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਦੀ ਤੇ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਮੌਸਮ 'ਚ ਕਈ-ਕਈ ਦਿਨ ਸੂਰਜ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਸਮ 'ਚ ਡਿਪ੍ਰੈਸ਼ਨ (ਉਦਾਸੀ) ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਟਾਮਿਨ-ਡੀ ਆਦਿ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀਟ, ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਬਿਲ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੋਡਾ ਵਿਚ ਨਿੱਕੇ ਤੱਤ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਅਤੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਫੀਸ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਫਲ ਤੇ ਸ਼ਬਦੀਆਂ ਖਾਣ ਲਈ ਇਨਸਾਨ ਤਰਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਇਕ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਖਰਚਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਘਰ 'ਚ ਆਮ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੋਡਾ 'ਚ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਵਧ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਘਰ ਖੱਬੀਦਣ ਲਈ ਇਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਲਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਕਰਨ ਵਾਂਹੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਤਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਬੋਡ ਕਈ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਮੌਚਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜਾ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਲੈਣਾ, ਕਾਰ ਲੈਣੀ ਆਦਿ ਉਥੋਂ ਦਾ ਕਲਚਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕਾਫ਼ੀ ਲੋਕ ਉਥੇ ਫੇਸੇ ਹੋਏ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਇਨਸਾਫ਼, ਪ੍ਰਦੁਸ਼ਣ ਰਹਿਤ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਇਨਸਾਨੀ ਕਰਦਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ, ਬੁਦਧਿ 'ਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਕੇਅਰ ਸੈਂਟਰ ਆਦਿ ਵੱਡਾ ਸਹਾਰਾ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਕ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਤੇ ਸਮਾਂ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਲਾ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ (ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਿੱਤਨ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤਲਾਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਾਖਸ਼ਸ਼ ਹਸਤੀ ਦੇ ਰੱਬੋਂ ਇਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ (ਨੀਂਹ) ਰਖਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੀਤ ਨਾਲ ਸੁਡੇ ਹੋਏ ਕਾਦਰੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੂਫੀ ਸੰਤ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ।

ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰਤਾ-ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇੜਤਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲੋਂ ਉਮਰ ਵਿਚ 13 ਸਾਲ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ 1580 ਈ। ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਉਥੋਂ ਕਰੀਬ ਦੋ ਸਾਲ ਰਹੇ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਮੰਡਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਸਦਕਾ ਦੇਣਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਨੂੰ 'ਗਿਰਿ ਗੰਭੀਰ ਪੀਰਾ ਦਾ ਪੀਰ' ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਤਾਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਸਾਈਂ ਜੀ ਅਕਸਰ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਲਾਹੌਰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਜੋ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮੰਜ਼ਰ ਸਾਈਂ ਜੀ ਨੇ ਅੱਖੀਂ ਤੱਕਿਆ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਗੁਲਾਮ ਮਹੀਉਦੀਨ ਬੁਟੇਸਾਹ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਂਚੇ ਪੁਸਤਕ 'ਤਾਰੀਖ-ਏ-ਪੰਜਾਬ' ਲਿਖੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਤਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਨੂੰ 'ਸਾਹਮੀਰ' ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅੰਕਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਸਾਹਮੀਰ ਭਾਵ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਮਾਘ (ਦਸੰਬਰ 1588 ਈ) ਨੂੰ ਰੱਖੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਾਲ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਦਾ ਠੋਸ ਹਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਈ। ਨਿਕਲ, ਜੋ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਹਿਰ ਦੀ ਮਿਊਨਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੱਤਰ ਸੀ, ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੋਟਸ ਐਂਡ ਕ੍ਰਾਈਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਨੇ ਰੱਖੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਜੋ

ਪੁਰਾਣਾ ਗਜ਼ਟੀਅਰ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਹੀ ਗੱਲ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਤਾਂ ਹਥੀਬ ਪੁਸਤਕ 'ਉਮਦਾਤੁੱਤਵਾਰੀਖ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਖੁਦ

ਗੱਜਣਵਾਲਾ ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨੀਂਹ-ਪੱਥਰ ਰਖਵਾਇਆ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਈ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

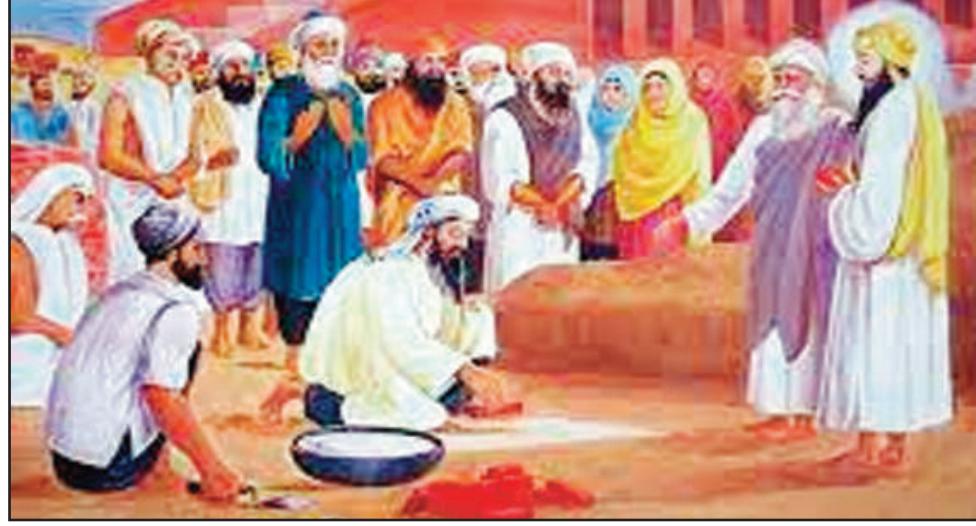
ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਈਂ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਨੇੜਲੇ ਸੰਬੰਧ ਰਹੇ। ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਵੇਲੇ ਉਦਾਸ ਰਾਤ ਆਈ ਸੀ,

ਜਦੋਂ ਚੰਦ੍ਰ ਸ਼ਾਹ ਦੀਵਾਨ

ਲੈਣ ਲਾਹੌਰ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਬਾਰਕ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨੀਂਹ-ਪੱਥਰ ਰਖਵਾਇਆ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਈ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਭਲਾ ਸੰਜੋਗੁ ਮੂਰਤੁ ਪਲ ਸਾਚਾ ਅਬਿਚਲ ਨੀਵ ਰਖਾਈ॥

ਭਾਵ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਲਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਸਾਹਮੀਰ ਭਾਵ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਮਾਘ (ਦਸੰਬਰ 1588 ਈ) ਨੂੰ ਰੱਖੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਾਲ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਦਾ ਠੋਸ ਹਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਈ। ਨਿਕਲ, ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਹਿਰ ਦੀ ਮਿਊਨਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੱਤਰ ਸੀ, ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੋਟਸ ਐਂਡ ਕ੍ਰਾਈਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਨੇ ਰੱਖੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਜੋ

ਭਲਾ ਸੰਜੋਗੁ ਮੂਰਤੁ ਪਲ ਸਾਚਾ ਅਬਿਚਲ ਨੀਵ ਰਖਾਈ॥

ਭਾਵ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਲਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੀਂਹ ਰੱਖਾਈ ਹੈ। ਭਲਾ ਸੰਜੋਗੁ ਮੂਰਤੁ ਪਲ ਸਾਚਾ ਅਬਿਚਲ ਨੀਵ ਰਖਾਈ॥

ਭਲਾ ਸੰਜੋਗੁ ਮੂਰਤੁ ਪਲ ਸਾਚਾ

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਚਾਰਪਾਰਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਬੰਧੀ ਸੁਖਨੇ

ਲੋਕ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਯੋਧਿਆਂ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਨਾਮੀ ਤੇ ਬੇਨਾਮੀ ਸੰਗਰਾਮੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਯੋਧਿਆਂ ਲਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ 1957 ਦੇ ਸਿਰਲੱਥ ਯੋਧੇ, ਕੁਕਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸੁਰਮੇ, ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਯੋਧੇ, ਗਰਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਜੁਝਾਰੂ ਅਤੇ ਗਰਦਰ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਅੰਦੋਨ ਵਾਲੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਥੀ, ਨਕਸਲਬਾਤੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸੁਰਮੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜੋ ਸ਼ੋਹਰਤ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸੌਸ਼ਲਿਸਟ ਪਰਜਾਤੰਤਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 23 ਮਾਰਚ 1931 ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਜਿਸ ਮਹਾਨ ਯੋਧੇ ਨੇ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਕਬੂਲਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਂਦੇ-ਲਿਆਉਂਦੇ ਉਹ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਰੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ ਚੁੰਮ ਗਏ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਅੱਜ ਵੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਕਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ

ਮੱਥਾ ਲਾਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚੀਂ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

23 ਮਾਰਚ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਿਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਯੋਧਾ ਰਾਜਗੁਰੂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਗੋਲੀ ਦਾ ਨਿਸਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਸਿਆਂਤਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਪੱਖੋਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਦ੍ਰਿੜੂਤਾ ਪੱਖਾਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਸ਼ਹੀਦ ਸੁਖਦੇਵ ਲੁਧਿਆਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਸੀ, ਜੋ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਦਾ ਮਦਦਗਾਰ ਰਿਹਾ। ਤੀਜਾ ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜਸ਼ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹੀਰੇ ਬਣ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਗੱਲ ਮੈਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਗੁਝੜੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪਿਲੀ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਖਾਨਦਾਨੀ ਵਿਰਸਾ ਹੀ ਲੋਕ ਭਾਲੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਾਦੇ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਸ. ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਸਨ, ਜੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਇਕ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਚਿਹੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲ ਆਪਣੇ ਏਲਚੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਨੋਹਾ ਭੇਜ ਕੇ ਰਾਇ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰਲਾਉਣ ਦੀ ਜਦੋਂ ਚਾਲ ਚੱਲੀ ਤਾਂ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਟੱਕਰਨ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ। ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਿਰਾਰ ਸਿੰਘ ਥੇਡੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਚੁੱਕ ਗਿਆ, ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਰਲ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪਿੱਠੁ

ਇਮਰਾਨ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਸਲੇ ਕਈ ਸਮਰਥਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ- ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸਮਰਥਕਾਂ

ਨੂੰ ਅੱਜ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਕੈਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਇਮਰਾਨ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਆਰੀਆ ਸਮਜ਼ੀ ਬਣ ਕੇ ਲੋਕ ਭਾਲੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੱਗੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 'ਪੱਗਰੀ ਸੰਭਾਲ ਉਛੇ' ਜੱਟਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਿਰਮੌਰ ਆਗੂ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਵਾਲੇ ਇਨ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਕੁਚ ਕਰ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧ ਢਲਹੋਜੀ ਵਿਖੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਛੋਟਾ ਚਾਚਾ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹੜ੍ਹਮਤ ਦੇ ਕਹਿਰ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ 23 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ

ਕੇ ਤੁਰੇ ਹਨ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ 8 ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਭੈਣ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਂ ਸੁਮਿਤਰਾ ਸੀ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿਖੇ ਰਹਿ

ਰੀਹੈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਇਸ ਵੇਲੇ 91 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭੈਣ ਅਮਰ ਕੌਰ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਫ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾ ਪਾਲਾ ਹੋਇਆ ਅਗਹਾਂ ਵਧੂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੌਹੇ ਨਾਲ ਮੌਹਾ ਲਾ ਕੇ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਨਕਲਾਬ ਬਾਰੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ

"ਮਾਇਆਵਾਦ, ਕਿਸਤਵਾਦ, ਬੀਸਵਰਵਾਦ ਆਦਿ ਨੂੰ ਮੈਂ ਚੰਦ ਕੁ ਲੋਟੂਆਂ ਵੱਲ ਸਧਾਰਨ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਭੁਚਾਲਾਉਣ ਲਈ ਖੋਜੀ ਗਈ ਜਹਿਰੀਲੀ ਪੂਰੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਦਨੀਆਂ 'ਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਿੰਨੇ ਖੂਨ-ਖਾਬੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਰੀਕਿਸ਼ੇ ਹੋਵੇ।

ਜਿਹਾ ਧਰਮ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰੇ, ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਕਰਨੀ ਸਿਖਾਵੇ, ਅੱਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੋਧਿਕ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਰੋਕ ਬਣੇ, ਦਿਮਾਗਾਂ ਨੂੰ ਖੁੰਢਾ ਕਰੇ, ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਕਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਧਰਤੀ ਤੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਮੇਰਾ ਦੇਵਤਾ ਹੈ, ਭਗਵਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਬਣਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸਵਰਗ ਨੂੰ ਨਰਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਜਮਾਤ ਰਹਿਤ ਸਮਾਜ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਯਤਨ, ਹਰ ਕਦਮ ਮੇਰਾ ਧਰਮ ਹੈ।

ਜਿਹੜਾ ਧਰਮ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰੇ, ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਕਰਨੀ ਸਿਖਾਵੇ, ਅੱਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੋਧਿਕ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਰੋਕ ਬਣੇ, ਦਿਮਾਗਾਂ ਨੂੰ ਖੁੰਢਾ ਕਰੇ, ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਕਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਧਰਤੀ ਤੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਮੇਰਾ ਦੇਵਤਾ ਹੈ, ਭਗਵਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਬਣਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸਵਰਗ ਨੂੰ ਨਰਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਜਮਾਤ ਰਹਿਤ ਸਮਾਜ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਯਤਨ, ਹਰ ਕਦਮ ਮੇਰਾ ਧਰਮ ਹੈ।

ਆਪ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦਾ ਜਨਮਦਾਤਾ ਮਾਰਕਸ ਇਸ ਕਿਆਲ ਨੂੰ ਧੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਯੂਰੂਪ ਦੀਆਂ ਸਨਾਤਿ

"ਇਹ ਬੰਬ ਅਤੇ ਪਿਸਤੋਲ ਦਾ ਫਿਰਕਾ ਨਹੀਂ। ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਮਤਲਬ

ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਦੀਗ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਦਰੇ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ

ਹੈਵਲੋਕ ਟਾਪੂ ਅੰਡਮਾਨ-ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਪ ਸਮੁੱਹ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਟਾਪੂ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਣੀ ਵਿਚ ਸੈਲਾਨੀ ਹੈਵਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੈਵਲੋਕ ਵਿਚ ਰਾਧਾ ਬੀਚ (ਰਾਧਾ ਨਗਰ), ਕਾਲਾ ਪੱਥਰ ਬੀਚ, ਵਿਜੈ ਨਗਰ ਬੀਚ ਅਤੇ ਹੈਲੀਫੈਂਟ ਬੀਚ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੈਲਾਨੀ ਰਾਧਾ ਬੀਚ ਅਤੇ ਕਾਲਾ ਪੱਥਰ ਬੀਚ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਧੋਰਟ ਬਲੇਅਰ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਾਪੂਆਂ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਰੀਬ 70 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਸਤਾ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਸਫਰ ਬਹੁਤਾ ਸੁਖਖਾ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਛੱਲਾਂ ਵੱਜਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਫੇਰੀ ਡਿੱਕ ਡੋਲੇ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦਾ ਚਿੱਤ ਘਾਊ-ਮਾਊ ਕਰਦਾ, ਕਈ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਹਲਕੇ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਉਲਟੀਆਂ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਫੇਰੀ ਦਾ ਸਫਰ ਇਕ ਵਾਰ ਤੌਬਾ-ਤੌਬਾ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ।

ਪਰ, ਸਾਡਾ ਵਹਿਦੇ
ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ
ਛੱਲਾਂ, ਉਚੇ ਲੰਬੇ
ਨਾਰੀਅਲ, ਸਪਾਰੀ,
ਅੰਬ ਤੇ ਕੇਲੇ ਦੇ
ਦਰੰਖਤ ਅਤੇ
ਚਢੇਰੇ ਹਰਿਆਲੀ ਹੀ
ਹਰਿਆਲੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ
ਦਾ ਮਨ ਮੌਹਦੀ ਹੈ।
ਸਮੁੰਦਰੀ ਲਹਿਰਾਂ
ਜਿਨੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਅਤੇ
ਤੇਜ਼ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ
ਉਲਟ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ
ਸ਼ਾਂਤ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਬਹੁਤ
ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ
ਨਹੀਂ। ਗੋਲਗੱਪਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਬਜ਼ੀ, ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਤੇ
ਹੋਰ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਸਟਾਲ, ਮੱਛੀ ਮਾਰਕੀਟ ਸਮੇਤ ਹੋਰ
ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਿਆਦਾਤਰ ਔਰਤਾਂ ਸੰਭਾਲਦੀਆਂ ਹਨ।
ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਹੋਟਲ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ
ਆਇਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਕ੍ਰਾਈਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟਾਵਾਂ-ਟਾਵਾਂ ਕੋਈ
ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਕਾਮ ਨਜ਼ਰੀ ਪਵੇਗਾ। ਬੰਗਲ ਦੀ ਖਾੜੀ ਵਿਚ

ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਇਨਸਾਫ਼ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇਰਕਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੀਰਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਦਿਆਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਵੀ ਪੈਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਮੰਗੇ ਹਨ। ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੱਸਾ 'ਚ ਸਾਮਲ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਤੇ 'ਚ ਬਹਿ ਕੇ ਮਕਬੂਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਗਿਫ਼ਟਾਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ
ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲਾਠੀਚਾਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ
ਪਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਅੱਖਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਛੱਡੇ ਸਨ। ਇਮਰਾਨ
ਖਾਨ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਪਥਰਾਅ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਇਨਸਾਫ਼ ਨੇ ਵੀ ਗੈਰ-
ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ
ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ
ਰੱਦ ਕਰ ਸਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਦੋ
ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਘਟਨਾਕ ਮਾਪਰਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਕੀ ਮਾਇਨ ਹਨ ਤੇ ਕੀ
ਇਹ ਉਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਦਲੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਸਮੀਕਰਨਾਂ
ਨੂੰ ਹੋਰ ਲਿਲਭਾ ਦੇਵੇਗਾ?

ਸਿਆਸੀ ਇੰਪਟੀਕਾਰ ਹਸਨ ਅਸਕਰੀ
 ਰਿਜ਼ਵੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੇ
 ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਲਿਆ ਖਤਾ ਕੀਤਾ
 ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਕੁਝ
 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ,
 "ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਰਬਿਕ ਹਾਲਤ ਖਰਾਬ ਹੈ,
 ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਿਹਤ ਵੀ ਮਾੜੀ ਹੈ, ਪਾਕਿ-
 ਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵੀ ਰੱਗ ਹੀ ਰਖਾ ਹੈ।"
 "ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦਾ ਅੰਦਰਾਂ ਲਗਾਇਆ
 ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਕਟ
 ਹੋਰ ਵਧੇਗਾ। ਤੇ ਜਿੱਨਾ ਇਹ ਛੁੰਪਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਨੀ ਹੀ
 ਅਗਜ਼ਕਤਾ ਵਧੇਗੀ, ਉਨੀ ਹੀ ਅਸ਼ਾਂਡੀ ਹੋਵੇਗੀ।" ਹਸਨ
 ਰਿਜ਼ਵੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟਕਰਾਅ ਆਈਐਮਐਫ
 (ਵਿਸ਼ਵ ਮੁਦਰਾ ਫੰਡ) ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਲੀਰ
 ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲਾਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਸਨ ਚਿਜ਼ਵੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ

ਸਥਿਤ ਇਹ ਟਾਪੂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਵਰਗ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ ਜਾਂ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਲਈ ਹੈਵਲੋਕ ਸਵਰਗ
ਹੈ, ਪਰ ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸੁਣੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਖਰੀਦਣ
ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ। ਖਾਣ ਪੀਣ, ਪਹਿਨਣ,
ਨਿੱਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਾਮਾਨ, ਗੱਡੀਆਂ,
ਕਾਰਾਂ ਯਾਨੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦਿੱਲੀ,
ਮੁੰਬਈ, ਕਲਕਤਾ ਤੋਂ ਖਰੀਦਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਮਹਾਨਗਰਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਹਵਾਈ ਜਹਜ਼ ਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰੀ
ਜਹਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਧੋਰਟ ਬਲੇਅਰ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਇੱਥੋਂ
ਫੇਰੀ, ਕਰੂਜ ਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਹੈਵਲੋਕ ਪੁੱਜਦਾ
ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ
ਮਕਾਬਲੇ ਥੋੜੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੈ।

ਸੈਲਾ -
ਨੀਅਰ
ਲਈ

ਦਰਾਜ ਜਾਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਨ। ਬਹੁਤ
ਸਾਰੇ ਗਰੀਬੀ ਨਾਲ ਜੁਝਦੇ ਨੌਜਵਾਨ
ਦੀਆਂ ਸਧਰਾਂ ਅਧੂਰੀਆਂ ਵੀ ਰਹਿ ਜਾ-
ਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬਾਹਰਵੀਂ ਪਾਸ ਨੌਜਵਾਨ
ਸੰਤੋਸ਼ ਦਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ
ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੀ, ਪਰ
ਗਰੀਬੀ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮੁੰਬਈ, ਕਲਾਂਤਰ
ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕਿਆ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ
ਦਰਦ ਦੱਸਿਆ ਸੰਤੋਸ਼ ਦਾਸ ਕਹਿੰਦਾ
ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ

ਤੋਂ 82 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲੰਦਾ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ
ਫੇਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਵਾਰੀ 850 ਰੁਪਏ ਟਿਕਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।
ਹੈਵਲੋਕ ਦਾ ਨਾਂ ਭਰਤਨੀਆ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤਾਈਨਾਤ
ਜਨਰਲ ਹੈਨਰੀ ਹੈਵਲੋਕ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ 'ਚ
ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਕੱਟ ਕੱਟ ਕੇ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।

નીલ આઈલેંડ (નીલ ટાપ/ સ્હરીર ટાપ)

ਹੈਵਲੋਕ ਤੋਂ ਨੀਲ ਆਈਲੈਂਡ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ
ਕਰੀਬ 45 ਮਿਟ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ
ਸੈਲਾਨੀ ਹੈਵਲੋਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੀਲ ਆਈਲੈਂਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਇੱਥੇ ਪੋਰਟ ਨੋਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹਲਕਾ ਹੋਗਾ ਰੰਗ,
ਅਸਮਾਨੀ ਅਤੇ ਗੁੜ੍ਹਾ ਨੀਲਾ ਰੰਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦਾ
ਹੈ। ਨੀਲ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਭਰਤਪੁਰ ਬੀਚ, ਲਕਸ਼ਮਣ ਬੀਚ ਤੇ
ਸੀਤਾਪੁਰ ਬੀਚ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਥੇ ਨੈਰਚਰਲ ਬਿਜ
(ਕੁਦਰਤੀ ਪੁਲ) ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੈਲਾਨੀ ਕੁਦਰਤੀ ਪੁਲ
'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਸੂਰਜ ਛੁੱਣ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ
ਵੇਖਣਯੋਗ ਹੈ। ਨੀਲ ਟਾਪੂ ਦਾ ਨਾਮ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਛੌਜੀ
ਅਫਸਰ ਜੇਮਜ਼ ਜਾਰਜ ਸਮਿਂਥ ਨੀਲ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ
ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਛੌਜੀ ਅਫਸਰ 1857 ਦਾ ਗਦਰ ਕਰਨ
ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲ ਸਾਲਾਂ ਦਰਾਨ
 ਅੰਡੇਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਟਾਪੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਦੇਸ਼
 ਦੇ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਹੈਵਲੈਂਕ ਦਾ ਨਾਂ
 ਸਵਰਾਜਿਤ ਅਤੇ ਨੀਲ ਟਾਪੂ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਪ ਕਰ
 ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਲੋਕਾਂ, ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁੰਹ 'ਚੋਂ ਹੈਵਲੈਂਕ ਤੇ
 ਨੀਲ ਆਈਲੈਂਡ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਇੱਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ

ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ
ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ
ਮਾਮਲਾ ਇੰਨਾ
ਸਧਾਰਨ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ
ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ
ਇਸ ਵਧਦੀ
ਸਿਆਸੀ
ਗਰਮੀ ਨੂੰ
ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ
'ਤੇ ਦੇਖਣਾ
ਸਹੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਵੇਂਗਾ।
"ਪੁਲਿਸ ਪੂਰੀ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਹੈ।
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਗੇ

ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ
ਕੋਈ ਰਿਵਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਮਰਾਨ
ਖਾਨ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ
ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਗੇ, ਤਾਂ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ
ਡਰਾਮਾ ਰਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਭ ਸਿਆਸਤ
ਹੈ। ਅਸਥਿਰਤਾ ਦੀ ਸਿਆਸਤ।"

ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੇ
ਇਹ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨ ਪਾਰਕ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦਾ
ਮੈਦਾਨ ਬਣਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਥਾਪਨਾ
(ਫੌਜ) ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨ ਪਾਰਕ
ਵਿੱਚਲੇ ਅਪਰੋਸ਼ਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਤੋਂ
ਬਿਨਾਂ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਿਆਸੀ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ
ਰਸੂਲ ਬਖਸ਼ ਰਣੀਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨ ਪਾਰਕ
ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਟਕਰਾਅ ਇਸਟੈਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟ ਤੇ ਉਸ ਦੇ
ਸਿਆਸੀ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ
ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਬੇਦੱਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ
ਨੂੰ ਤਥਾਗ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਚੱਲੀ
ਮਹਿਮ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। "ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਝ ਲਕਾਊਂਦੇ

ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੁਝ ਵੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮਾਨ ਅਤੇ ਬੋਧ ਵੇਂਏ ਕੇ ਛੋਟ ਜਿੰਨ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ।”

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਜਨਰਲ ਜਿਆ ਉਲ
ਹੱਕ ਦਾ ਸਾਬਦ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਮੰਤਰੀ ਚੁਲਫ਼ਿਕਾਰ ਅਲੀ ਭੁੱਟੋ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ ਸੀ। ਭੁੱਟੋ ਨੂੰ ਜਿਆ ਉਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਛਾਸੀ ਦੇ
ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਹ
ਇੱਕ ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਪਲ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ
ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਤੈਅ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ
ਵੀ। ਡਾਕਟਰ ਹਸਨ ਰਿਜ਼ਵੀ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ।
ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬਿਤੀ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਸਰਕਾਰ
ਨੂੰ ਸੰਸਾਮ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ
ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ,
"ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-
ਨਿਰਪੱਖ ਇਹ ਰਵਾਈਆ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਿਰਫ ਖੁੱਲਾ
ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ।"

ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਰਾਨ
ਖਾਨ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ
ਅਸਥਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ
ਸੀਨੀਅਰ ਨਿਉਜ਼ ਐਂਕਰ ਹਾਮਿਦ ਮੌਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ

ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਭਾਵੁਕ ਸਮਰਥਕਾਂ ਅਤੇ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਇਨਸਾਫ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੁੱਹ ਇਮਰਾਨ ਦੀ ਗ੍ਰੂਫ਼ਡਾਰੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਣਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਪੁਲਿਸ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਨ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਹੈ। ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ 'ਚ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰੂਫ਼ਡਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਮਿਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਖਫ਼ੀਆਂ ਐਸੇਸੀਆਂ ਵੱਲ ਹੈ।

ਪ੍ਰੀਟੀਆਈ ਦੇ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ
ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹਾਮਿਦ ਮੀਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ
ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਈ ਆਗੂ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ
ਧੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜੀ ਸਨ, ਪਰ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੇ
ਭਾਵੁਕ ਸਮਰਥਕ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੱਟੜ ਸਮਰਥਕ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ
ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਡਰੀ ਰਾਣਾ
ਸਨਾਉਲਾ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ
ਕਿ ਉਹ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਡਰੀ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣਗੇ।
ਹਾਮਿਦ ਮੀਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਇਮਰਾਨ
ਖਾਨ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਹ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਮਿਲ
ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਈ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੋਸ਼ਾਖਾਨਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਹੁਣ ਰਿਹਾ ਆਂਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਬੈਰਿਸਟਰ ਮੁਨੀਬ ਫਾਉਂਕ ਕਿਹੜੇ ਹਨ, "ਇਹ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸਮਰਥਨ ਹਾਸਿਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤੀ ਵਾਰੰਟਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਝੁਕੇਗਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੋਵੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।" "ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਸਮਾਜੀ ਵਾਰੰਟ ਦਾ ਸਿਪਾਂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਜੱਜ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਮਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿੱਡਾਰ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਸੁਧੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ

ਕੰਵਲਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ

ਸਸੀਂ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਜਿਉਂ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਬਾਲ ਵਿਆਹ, ਸਤੀ ਪ੍ਰਥਾ, ਵਿਧਵਾ ਵਿਆਹ ਦੀ ਮਨਾਹੀ, ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਆਦਿ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਠਾਰਵੀਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਨ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ ਉਠੀਆਂ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰਾ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਅਣਬੱਕ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਗੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜੇਕਰ ਅਜੇਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੇਵੇਂ ਹਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਉਪਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਡੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਅਸਾਮ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 4074 ਜੋਤਿਆਂ ਵਿਚੁੱਧ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਕਾਰਨ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 2300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰਦਾਂ ਵਿਚੁੱਧ ਬਾਲਾਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ (POCSO) ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਖਬਰ ਨੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕਈ ਸੁਆਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਕੀ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਆਧੁਨਿਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ? ਦੂਜਾ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਿਆਹ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਈ? ਇਹ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਤੀਜਾ, ਇਹ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੋਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਹੀ ਪੋਕਸੈ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਕਿਉਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ? ਚੌਥਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ/ਪਤਨੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਵਿਚੁੱਧ ਥਾਣੇ ਜਾ ਕੇ ਵਿਰੋਧ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਵੱਸੇ ਵਸਾਏ ਘਰ ਕਿਉਂ ਉਜਾੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਰਿਵਾਰ ਟੁੱਟਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਔਰਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਆਹ ਕਾਰਜ ਸੰਪੰਨ ਹੋ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਵਿਚੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ। ਰਾਜਾ ਰਾਮਸੇਹਨ ਰਾਏ ਤੇ ਈਸ਼ਵਰ ਚੰਦਰ ਵਿਦਿਆ ਸਾਗਰ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਸਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਜਿਹੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1872 ਵਿੱਚ ਸਪੈਸਲ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਅਤੇ 1929 ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ (Child Marriage Restraint Act) ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਆਹ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਲੜਕੇ ਲੜੀ 18 ਸਾਲ ਅਤੇ ਲੜਕੀ ਲਈ 14 ਸਾਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1949 ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਲੜਕੀ ਦੀ ਉਮਰ 15 ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 1978 ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਸੋਧ ਕਤਕੇ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀ ਦੀ ਵਿਆਹ ਲਈ

दी पूछा आयुनिक देर विच अजे वी प्रचलित है? दूजा, जदों इह विआह रो रहे मन तां सरकार उस वेले हरकत विच किउं नहीं आई? इह विआह हेण गी नहीं देणे चाहीदे मन। तीजा, इह बाल विआह करवाउण वाले जेतिआं विच मिरड मरदां दीआं गी किउं गिडठारीआं रोटीआं हन ते उनुं उपर गी पेक्षमे उरित केस किउं दरज कीडे जा रहे हन? चौथा, उनुं गी मरदां दीआं औरतां/पठनीआं इनुं गिडठारीआं विरुप्य थाए जा के विरोय, प्रदरशन कर रहीआं हन कि सरकार साडे वैसे वसाए घर किउं उजाड रही है। इह उनुं दी निनी परिवारक सिदगी विच मियी दखलअंदाजी है। जेकर परिवार टूटदे हन तां इस दा खमिआजा औरत अडे उस दे परिवार नुं गी भगडणा पैंदा है। इस लाई विआह कारज संपैन हो जाण मगरैं इस विरुप्य कारवाई करनी समाजिक पैख तें बिलबुल वी जाइज नहीं। राजा रामेहन राए ते ईस्विर चंदर विदिआ सागर ने उस वेले दे समाज विच चल रहीआं बाल विआह अडे सती पूछा जिहीआं कुरीटीआं नुं खउम करन विच मुँख बुलिका निभाई। इस तें बाअद 1872 विच सपैसल मैरिज ऐकट अडे 1929 विच बाल विआह रोक कानुन (Child Marriage Restraint Act) होंद विच आए। इनुं कानुनां दा मकसद बाल विआह दी पूछा नुं खउम करदिआं विआह लाई घटे-घटे उमर निसित करना सी जिहडी लडके लाई 18 साल अडे लडकी लाई 14 साल रक्षी गाई सी। आजादी तें बाअद 1949 विच इस विच सैय करके लडकी दी उमर 15 साल कर दिती गाई। 1978 विच इस कानुन विच मुँख सैय करके लडके अडे लडकी दी विआह लाई

ਬਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਜਣੋਪੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੱਤਾਂ ਦੀ ਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੋਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਰ (IMR) ਵਿਚ ਵਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਣਚਾਹੇ ਗਰਭ ਠਹਿਰਨੇ, ਮਰੇ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣੇ, ਗਰਭ ਗਿਰਨ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿਖੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਘਰੇਲੂ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਧਣ ਕਾਰਨ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪ੍ਰੇਸਾ-ਨੀਆਂ ਵੀ ਵਧੀਅਂ ਹਨ। ਬਾਲ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਵਰਤਰੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਅਈ ਮੁਲਕ ਇਸ ਤੋਂ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ
ਹਨ ਜਿਵੇਂ
ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਨੇਪਾਲ,
ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿ-
ਸਤਾਨ ਦਾ ਪੱਛਮੀ
ਭਾਗ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਹੜੇ
ਕਿਹੜੇ ਕਹਾਉਂਦੇ
ਵਿਕਸਿਤ ਪੱਛਮੀ
ਦੇਸ਼ ਵੀ ਇਸ
ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਮੁਕਤ
ਨਹੀਂ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ
ਪੀ.ਈ.ਡਬਲੀਊ.
ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ (PEW
Research Cen-
tre) ਦੇ ਸਾਡਾ

ਬਿਉਰੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਮਿਊਨਟੀ ਸਰਵੇ 2014 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 36 ਰਾਜਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੱਧ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਵਰਜੀਨੀਆ, ਟੈਕਸਸ, ਫਲੋਰੀਡਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਾਂ ਆਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਥੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਨਾਹੀ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਥੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਮਾਪਿਆ ਦੀ ਰਜਾਅਤੀ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਹਿਤ 16-17 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬਚੇਵੇਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ 15 ਤੋਂ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਆਹੇਂ ਜੋਤਿਆਂ ਵਿੱਚ 55 ਫੀਸਦੀ ਕੁਝਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲੋਕ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਥੇ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਮਜ਼ਬੂਰੀਵੱਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਵਧੇਰੇ ਚਿਤਾਨਕ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਹਤ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ 2005-06 ਵਿੱਚ 47 ਫੀਸਦੀ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਘਟ ਕੇ 2015-16 ਵਿੱਚ 26.8 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ 2020-21 ਵਿੱਚ 23.3 ਫੀਸਦੀ ਹਨ। ਵੱਖੋਂ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਲ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਠ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ਜਿਥੇ 40 ਫੀਸਦੀ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਹਨ। 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਰਾਜ ਹਨ-ਤਾਰਖੰਡ, ਆਸਾਮ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਤਿੰਲਗਾਨਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ 2022 ਵਿੱਚ ਤਾਰਖੰਡ ਵਿੱਚ 54.6 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ 54.9 ਫੀਸਦੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਗਤੀਸ਼ ਪੜਿਵਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਤੇ

ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਅਨਪੱਤ ਹਨ। ਕੇਰਲਾ ਅਤੇ ਜੰਮੁ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਾਰਨ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਲਾ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜੰਮੁ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਮਰਦ-ਔਰਤ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਹੱਡ ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਔਰਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਲਗਪਗ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਬੱਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਵੀ ਕੌਮੀ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬਾਲ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤ੍ਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖ ਨਾਲੋਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਖ ਵਧੇਰੇ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਸਾਮ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਦੂਜੇ ਧਰਮ ਦੇ ਅਤੇ ਆਰਬਿਕ ਪੱਖੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆਤ ਹੇਠ ਸਥਾਨੀ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਵੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਆਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋ ਚੁਕੇ ਬਾਲ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚੁੱਧ ਚਾਣਚੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਨੇ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਾਇਦ ਕਿਸੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਹ ਅਤਿਅੰਤ ਨਿਰਾਸਾਜਨਕ ਹੈ। ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਉਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਉਪਰ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

United Naitons Fund for Populaiton Acitivites (UNFPA) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਦੀ ਵਸੋਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਫੰਡ ਜ਼ਟਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ 2020 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ 51 ਫੀਸਦੀ ਅਨਪੱਤ ਅਤੇ 47 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ (ਪੰਜਵੀਂ ਪਾਸ) ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ 18 ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲੇਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ, ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਹਤ ਸਰਵੇਖਣ-5 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਆਰਬਿਕ ਵਿਕਾਸ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਬਾਲ ਵਿਆਹਾਂ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾ ਯੂਨੀਸੈਫ (UNICEF) ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਜਥੇਬੰਧੀਆਂ ਨੇ 2030 ਤੱਕ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਲੂਡ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ, ਪ੍ਰਯਾਨਣ ਅੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ੍ਹੁਖੀ ਕੋਰਸਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਕਾਉਂਸਾਲਿੰਗ ਆਦਿ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੁਢਾਓਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭੇ ਰੱਖਿਦਿਆਂ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਰਦ ਤੇ ਔਰਤ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸਵੈ-ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ (Capacity building) ਕਰਨ ਦੀ ਬੋਲ੍ਹੜ੍ਹ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਅਜੋਕੀ ਭੱਜਦੇੜ ਭਰੀ ਸਿੰਦਰੀ 'ਚ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਭੁਲਿਆ ਇਕਸਾਨ

ਲਿਤ ਗਪਤਾ

ਅੱਜ ਦੀ ਭੱਗਦੋੜ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਭਰੀ ਜਿੰਦਗੀ 'ਚ ਅਸੀਂ ਖੂਸ ਰਹਿਣਾ ਭੁਲ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਹਾਂ। ਖੂਸੀ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੂਸੀ ਸਾਡੇ ਰਵੇਈਏ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੀ ਹੈ? ਖੂਸੀ ਉਹ ਇਨਾਮ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਲਈ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸਕਲਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਹਰ ਮੌਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕੋਈ ਖੂਸੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਪੈਸਾ ਕਮਾ ਕੇ ਖੂਸੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪਿਆਰ 'ਚ ਖੂਸੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਹਰ ਦਿਨ ਖੂਸ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ 2013 ਤੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਚ ਖੂਸੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਜੋਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੂਸੀ ਵਿਦਸ ਮਨਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਸ ਦਿਨ ਦਾ ਥੀਮ ਹੈ-ਬੀ ਮਾਈਡ ਫੁਲ, ਬੀ ਗ੍ਰੇਟ ਫੁਲ, ਬੀ ਕਾਈਡ (ਦਿਆਲੂ ਬਣੋ, ਮਹਾਨ ਬਣੋ, ਸਾਵਧਾਨ ਰੱਹੋ)। ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਅਸਫਲਤਾ ਇੱਕ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹਨ, ਜੋ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ

ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? ਅਸੀਂ ਛੋਟੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਸੌਚ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਦਾਸ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਸੌਚ ਹੀ ਸਾਡੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸਕਲਾਂ ਹਨ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਇਠੋ-ਦਿਨ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਮਤਿਹਾਨ 'ਚ ਫੇਲ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਖਤਮ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੰਦਗੀ ਇੱਕ ਹਾਰ ਨਾਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਭੋਜਨ, ਮਕਾਨ ਵਰਗੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਤੁਲਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੁਖੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਤੁਲਨਾ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਤੁਲਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ

ਕਰਦੇ ਹੋ। ਲੋਤਵੰਦਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਚਿਹ੍ਰੇ 'ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਉਹ ਅਸੀਂਸਾਂ ਵੀ ਦੇਣਗੇ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਮੁਡ ਉਦਾਸ ਤੇ ਚਿੜਚਿੜਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੁਸ਼ ਲੋਕ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਘੱਟ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਥੀ ਬਲੰਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। 'ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿੱਤੋ' ਵੀ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾਓ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰੋਸਾਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣਾ ਸਿੱਖੋ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਲੱਭਣਾ ਬੰਦ ਕਰੋ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਸਤੇ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਰੱਖਣੀ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਖੁਦ ਖੁਸ਼ ਰਹੋ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿਓ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਾਂਗੇ।

ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ 'ਬਰੂਨਾਈ'- ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਕਰਜ਼ਾਈ

ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਜਾਂ ਖੁਕਰੇਨ ਦੀ ਜੰਗ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭਾਰ ਵੱਧ ਰਿਆ। ਪਰ ਏਸੀਆ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ 'ਬਰੂਨਾਈ' ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਥੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਕਾਥੂ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਣਣ ਲਈ, ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਖਰਚੇ ਵਧਾਉਣੇ ਪਏ ਕਿਉਂਕਿ ਅਚਾਨਕ ਮੁਸੀਬਤ ਲਈ ਕੋਈ ਬਜਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੋਵਿਡ -19 ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਅਰਥਚਾਰੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧਣ ਪਿਛੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਮਹਾਮਾਰੀ 'ਤੇ ਕਾਥੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹੋਏ ਖਰਚੇ ਵੀ ਸਨ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਬਰੂਨਾਈ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅੱਖਿਆਈ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਜੀਡੀਪੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 1.9 ਫੀਸਦ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਸਿਰ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਰੂਨਾਈ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਸੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜੀਡੀਪੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਉਹ

ਭੰਡਾਰ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜੀਡੀਪੀ ਦਾ 90 ਫੀਸਦ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢੇ ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।" ਇੱਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ 2017 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਬਰੂਨਾਈ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅਰਬ ਬੈਰਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੇਲ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਥੇ 2.6 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਘਣ ਮੀਟਰ ਗੈਸ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸੀਆ ਵਿੱਚ ਬਰੂਨਾਈ ਟਾਪੂ ਦੇ ਉਤਰੀ ਤੱਤ 'ਤੇ ਸਥਿਤ, ਇਹ ਦੇਸ਼ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਨਾਲ ਅਪਣੀਆਂ ਸਰਹੋਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਲਤਾਨ ਹਸਨ ਅਲ ਬੋਲਕੀਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਦੌਲਤ ਹੈ।

ਅਮਦਨ ਕਰ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਇਹ ਦੇਸ਼

ਬਰੂਨਾਈ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਕੋਈ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਮੁਫਤ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬੰਦਰ ਸੇਰੀ ਬਾਗਵਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ, ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸਾਂਤ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਯਾਨੀ ਸੁਲਤਾਨ ਆਪਣੀ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਉਹ

ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਮਾਈ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨਕਦ ਭੰਡਾਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਕਮ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਘਟਿਆਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਬਦੋਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਬਰੂਨਾਈ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਕੋਈ

ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਸ ਦੇ ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਾਲੜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੀ ਦਰਵਾਦੀ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਚਾਲੂ ਖਾਤਾ ਸਰਪਲੱਸ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਅਪਣੇ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।" ਬਰੂਨਾਈ ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਸਿਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਪੈਟਰੋਨਿਅਮ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਕੀ ਹੈ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ?

ਬਰੂਨਾਈ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਕਰਜ਼ਾ ਮੌਫ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਾਰਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਮਡੀਜ਼ ਦੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਐਰਿਕ ਚਿਆਂਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਭੂਧਿਧਨ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।" "ਬਰੂਨਾਈ ਵਿੱਚ ਚਾਲੂ ਖਾਤਾ ਅਕਸਰ ਸਰਪਲੱਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਸੌਖੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਪੈਸੇ ਵਿੱਚ ਕੱਟੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ।" ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਰੂਨਾਈ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕਝ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ।

ਦੇਸ਼ ਲਈ ਤੇਲ ਉਤਪਾਦਾਂ 'ਤੇ ਵਿੱਕ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਕੁਝੋਤੀਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਕਾਰਬਨ ਨਿਕਸੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੈਟਰੋ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਖਪਤ ਘੱਟ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੀ ਉਤਪਾਦ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੀ ਰੱਖਣਾ ਖਤਰਨਾਕ ਸਾਬਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਈਸੀਐਸੀਕ੍ਰਿਪਟ ਮਾਰਹ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਬਦਲਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਗੈਸ ਅਤੇ ਤੇਲ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਇੱਕ ਮੁਸੀਬਤ ਸਾਬਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਉਰਜਾ ਮਾਡਲ ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ

ਪਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ।" ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਰੂਨਾਈ ਸਾਂਤ ਸੀ ਤੇ ਆਮ ਦਿਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਨਿੱਜੀ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਲੀਆ ਘਟਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਵਧ ਗਏ ਹਨ।

ਸਖਤ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕਾਨੂੰਨ

ਬਰੂਨਾਈ 1888 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਰਤਾਨਵੀ ਪ੍ਰੋਟੈਕਟੋਰੇਟ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਲ 1929 ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਤੇਲ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਮਿਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਡਰੀਲਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਲ 1962 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਗਾਵਤ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕ ਲਏ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ ਨੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਨਾਲ ਰਲਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਰੂਨਾਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਦੇਸ਼ ਐਲਾਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਾਲ 1984 ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ। ਬਰੂਨਾਈ ਦਾ ਸੁਲਤਾਨ ਹਸਨਲ ਬੋਲਕੀਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਛਾ ਹਜ਼ੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਸੈਫੂਦੀਨ ਨੇ ਰਾਜਗੰਦੀ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਸਾਲ 1984 ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੁਲਤਾਨ ਹਸਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਐਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 'ਮਲਯ ਮਸਲਿਮ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ' ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ। ਇਸ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁਲਤਾਨ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2014 ਵਿੱਚ, ਬਰੂਨਾਈ ਸ਼ੀਅਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਏਸੀਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਰ 2019 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਸਮਾਲੰਗੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਹਾਲੀਵੈਂਡ ਅਦਾਕਾਰ ਜਾਰਜ ਕਲੂਨੀ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ

MISSION PEAK BROKERS, INC.

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

**Acquisition and Financing
of Commercial Real Estate.**

**GET TOP
DOLLAR\$**

FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

**CALL
TODAY
(510) 490-9705**

hrsidhu@gmail.com

www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260

